КОСМОСА ТУРПАЛАШ

Масса а мехкашкара пролетареш; вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган ║ («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

69 (4510). | ЕРА, 10 июнь, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

«Салют» яхача орбитальни станце экипаж

«САЛЮТ» ЯХАЧА СТАНЦЕ БАЛХА ШОЛЛАГIА ДИ

Станци лехна центр. 8 июнь. (ТАСС). «Салют» яхача эггара хьалхарча лехкаш йолча Iилма орбитальни станце космонавтий Добровольский Георге, Волков Владислава, Пацаев Виктора балха шоллагIа ди доладелар 8 июне бийсан сахьат даьлча. Цу хана станци чуьйлар Советски Союза территоре тIера радиоца гуш йолча зоне. Са я леIа, Iуйрийнара хIама диачул тIехьагIа станце аппаратура дIахо мишта я хьажа а де лаьрхIа дола тохкамаш дара из кийчъе а йолаелар экипаж.

Вахар Iалашдара бортовой система тайп - тайпарча режимашка болх мишта булу хьежар космонавташ. Радиобувзама сеансашка космонавташа дукхаза белгалдаьккхар станце вахаши болх беши йола отсекаш паргIата, мел эшар долаш, йоккхий хилар. Кема лехкара центре бола специалисташ телевизионни система новкъосталца хьийжар космонавташа беча балхага.

Московски ханах 13 сахьати 10 минути яьлча экипажа моаршал дайтар Советски Союза халкъашка.

Полета программага хьежжа 8 июне 11 сахьати 02 минути яьлча «Салют» станце орбита коррекци йир. Станци кхы лакхагIча орбита тIа яьлар, цун параметраш я:

— Лаьттан тIехенна эггара гаьнагIа ялар (апогее) — 265 километр;

— Лаьттан тIехенна эггара юхегIортар (перигее) — 239 километр;

— Лаьттана гонахьа гобаккхара ха — 89 минут;

— орбита хаьнара ялар — 51,6 градус.

8 июне московски ханах 13 сахьат даьлча «Салют» яхача Iилма станце космонавташ тIа а болаш Лаьттана гонахьа 21 го баьккхар. Телеметрически информаце даннеегIен космонавтий докладегIен «Салюта» Iилман станце бортовой системай хьали отсекашкарча микроклимата параметраши нормагIа хила майоаггIара я.

Космонавташ новкъостий Добровольский. Волков. Пацаев дегIа дика хеташ а лаьрхIа тохкамаш дIахо деш а ба.

КХОАЛАГIА ДИ

СТАНЦИ ЛЕХКА ЦЕНТР, 9 июнь. (ТАСС). «Салют» яхача орбитальни Iилман станце экипажа программагIа 9 июне Московски ханах бийсан сахьат доаллаш дIадоладир кхоалагIа балха ди.

Космонавташ дIахо а нийсъеш ба орбитальни станце Iилман аппаратура, медикобиологически эксперименташ ю. Экипажа командира хоам бир, беррига космонавташ могаш маьрша ба, станце болх оттаьча программагIа дIабода, аьнна.

Полета доал деча центро тешшаме радиобувзам лоаттабу «Салют» яхача станцеца.

«САЛЮТ» ЯХАЧА IИЛМА ОРБИТАЛЬНИ СТАНЦЕРА СОВЕТСКИ СОЮЗА ХАЛКЪАШКА ДЕНА МОАРШАЛ

«Салют» яхача лехкаш йолча Iилма станце дIайха моаршал дайт коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъага. Вай халкъо КПСС XXIV-ча съезда решенеш, кердача пхе шера плана заданеш кхоачашъеча сий дола къахьегама коталонаш яхар лов тхона.

Космонавташ
ДОБРОВОЛЬСКИЙ,
ВОЛКОВ,
ПАЦАЕВ.

«Союз-11» яхача космически кема экипаж (аьрдехьара аьттехьа) кема командир Г. Т. Добровольский, борт-инженер В. Н. Волков, инженер - испытатель В. И. Пацаев.

ТАСС фотохроника.

НИКЪ ДИКА ХИЛБА ШУН

ДIахо а космос таьхкара «Союз-11» яхача космически кемаца советски кхо космонавт сигала вахийтарах ТАСС баьча хоамах дегаш гIоздоалаш боккха кхаъ хилар тха — завода болхлошта. Оаха доккхал ду советски Iилмахошта карагIдаьнначох. Цох доккхал а деш хьинар айдаь къахьег завода болхлоша. Товарни продукци араехецара задани 110,2 проценти кийчача продукцена реализаци яра план 101,3 проценти кхоачашъяьй заводо бейнача пхе бетта план. Творчески а вешта а къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб слесарь Касьянов Валерий, кузнецаш Бекасов Алексей. Ардышев Иван, намотчица Лемента Людмила, кхыбараш.

Л. ШЕВЧЕНКО.
«Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода планови отдела начальник.

* * *

Цецвоаккхаш, воккхийеш да советски Iилмахоша, техникаша, инженераша, берригача космонавташа космически аре караерзаеча доаха доламаш.

ПхьоалагIа космически сухал йола «Союз-11». «Салют» цхьан метра гIалат ца боалаш вIаши хоттар... фуд цул говзагIа, денал доланшагIа.

Тахан, космоса исторе керда оагIув хьеллаш ба ни. Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков. В. И. Пацаев. «Салют» яхача хьалхарча шоаш лоаллача орбитальни станце тIа декхараш кхоачашдара дIахо а аьттув балба шун космонавташ!

Б. АБАДИЕВ,
Грозненски теникий театра директор.

«МАРС-2», «МАРС-3» ДIАХО ЙОЛХ

Гаьнарча космически бувзама центр, 8 июнь. (ТАСС). «Марс-2» и «Марс-3»-и яха советски планеташта юкъера автоматически ши станци дIахо йолхаш я. 8 июне московски ханах 6 сахьат даьлча «Марс-2»-и «Марс-3»-и яха станцеш лаьттана хьалхаръяр 4 миллиони 897 эзари километр, шоллагIъяр 2 миллиони 880 эзари километр гаьна яьннаяр.

УрагIъяхийтачул тIехьагIа дIаяхача хана планеташта юкъерча «Марс-2» яхача станцеца бувзама 14 сеанс, хIаьта «Марс-3»-ца 10 сеанс йир. Ерригача сеансашка планеташта юкъерча станцешца баь радиобувзам чIоагIа бар.

Телеметрически информаце даннеегIа, станцей бортовой системашен Iилма аппаратураси болх лерттIа бу.

Оттаьча программага хьежжа 1971 шера 8 июне 4 сахьати 20 минути яьлча «Марс-3» яхача станце трасктöре коррекци йир. Астроориентаце система новкъосталца коррекци ялехь хьалхаарендеи йиллача хананен нийсъяь болх бе йолаялийтар корректирующи двигательни установка. Траектории бустамий даннеегIа, коррекци толамца чакхъяьлар.

Советски планеташта юкъера автоматически станцеш Марсагахьа дIахо йолхаш я.

ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМА КОМИССЕ

1971 шера 4 июне нов. М. А. Мамаева председателал а деш заседани хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе.

Комиссе заседане ладийгIар Нохч - ГIалгIай АССР торговле министра заместителa нов. Л. Г. Резвинскаяси респотребсоюза председателa заместителa нов. М. В. Занинен хоржамаш хулча дийнахь — 1971 шера 13 июне харжархошта торгови гIулакхаш делга вIаштIехьдаккхара чакхйоаккча мероприятей хьакъехьа баьча хоамашка.

Центральни хоржамий комиссе тIаийцача соцам тIа рекомендацеш еннай хоржамаш хулча дийнахь — 1971 шера 13 июне торговлей общественни кхачани предприятеша харжархошта гIулакх делга дикагIа вIаштIехьдаккхара.

Цу дийнахьe а 250 совгIа саго дакъа а лоацаш совещани хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советe деча хоржамашта йолча окружной хоржамий комиссей председателийи секретарийи.

Совещане ладийгIар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара нов. Г. В. Склокина РСФСР-ен Нохч-ГIалгIай АССР-ен Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а 1971 шера 13 июне хургдолча хоржамашца дувзаденна окружной хоржамий комиссешта хьалхашка латтача декхарий хьакъехьа яьчна докладага.

КИПРА ПРЕЗИДЕНТ СССР-е

ВОЛГОГРАД, 8 июнь. (ТАСС). Тахан Волга тIа уллача турпала городера Киеве бахар Кипра Республика президент архиепископ Макариоси цунна уллув барашн.

Волгоградера дIаводаш Кипра президента архиепископа Макариоса баркал аьлар цига бахача наха цар шоаш безаме тIаэцарах. Турпален символ хиларах тарра дерригача дунена йовзача Волга тIа уллача турпала городе валла ираз долаш хиннав со, аьлар цо. Укх городе юхасоцадир фашистски бIеха эскар. уккхазара дIайолаелар коталон сийрда юхь. Ги хиллал лаьтта дац уккхаза советски салтий цIий Iо па долаш. ХIара кхера дувц Сталинградски тIема юкъе дакъа лоацаш хиннарий къонахчалах, деналах. Исторена массаза а дагалаттартда денал долаш царна карагIдаьнна гIулакхаш. Оаха сий деш лоархI шоай Даьхен кхоане бахьан, дерригача адамий кортамукъал бахьан шоай са дIаденна турпалаш.

МОНГОЛЬСКИ ХАЛКЪА-РЕВОЛЮЦИОННИ ПАРТЕ XVI СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето вежарий коммунистически моаршал дайт Монгольски халкъа-революционни парте XVI съезда делегаташка, Монгольски Халкъа Республика берригача коммунисташкеи къахьегамхошкеи.

Советски наха дег тIара дика хет. МНРП XV съезд хинначул тIехьагIа дIадахача шерашка шун республика социализм хьалъеча дIахьалхашкахьа боккха гIа баьккха. Дикка чIоагIъеннай юрта боахама материально-технически база, керда толамаш даьхад къонача монгольски индустре, лакхлу халкъа вахара материальнии культурнии боарам. Цунца цхьана саха доккхал ду Iилма, халкъа образовани, унахцIено лораелга, литература, искусство дегIаккхувлача МНР-ена карагIдийннача доккхийча хIамаех.

Цу дерригача хIамашкара тхона бIаргагу, деза новкъостий, МНРП-е кулгалца МНР-е социализм хьалъяра исторически декхар толаме кхоачащдеш боахкача аратий, болхлой класса, интеллигенце са ца кходеш хьегача къих хьахиннар.

Советски коммунисташа, дерригача советски халкъо дег тIара чIоагIгIа раьза хинна белгалдоаккх КПСС-аи МНРП-енеи юкъера, Советски Союзаи Монгольски Халкъа Республиканеи юкъера вежарий доттагIали массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаши дIахо а чIоагIлуши дегIаухаши хилар. Вай мехкашта юкъе вIаштIехьа а даьнна, дегIаух общества вахара дерригача лоархIамегIарча доакъошкара — политикера, экономикера, идеологера айхха бувзамаш. КПСС XXIV съезде цIаьхха а из бакъдаь ма хиллара, тха парти кийча я вежарий доттагIала бувзамаш дIахо а чIоагIде, монгольски халкъаца массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаш шерде, экономика йоккхий проблемаш къестаяра, дунен халкъашта юкъера Монгольски Халкъа Республика авторитет чIоагIъяра оаш хьега къа хьаллаца.

Вай замалахьарча лоархIамегIа мел долча дешаех вай партештеи мехкаштеи хетар бокъонца цхьатара да. Шун доттагIий тхоаш хиларга хьежжа белгалдоаккхаш хоза хет тхона, Монгольски Халкъа революционни парте социалистически содружества мехкий, дунен коммунистически болама цхьоагIои кхотабалари чIоагIдар духьа леррагIа ше лоаттабеча къовсамца дерригa дунен тIарча коммунисташта юкъе, дакхa а доагIаш, ший сий даьккха хилар. Вежарашха долча дерригача мехкаца цхьана халкъа Монголе хьинаре дакъа лоац дунен халкъашта юкъерча вахаре, чIоаггIа хьаллоаттаду машареи дерригача халкъашта юкъе корта болаш цхьана леладеча гIулакхийи хьашташ, леррагIа къовсам лоаттабу империализмацеи колониализмацеи.

Доккхий толамаш далда шун, новкъостий, МНРП XVI съезда балха тIа. Тхо дог тийша да, пхелагIча пятилетках йолча директиваша, шун съезда кхыча решенеша общественни производства эффективность лакхъергйола, къахьегамхой вахара хьал тоадергдола керда перспективаш хьаелларгхиларах, Монгольски Халкъа Республика дегIайоалаеча лоархIаме этап а хинна уж дIаоттаргхиларах.

Тхо чIоаггIа дог тийша да, Монгольски халкъа-революционни парте кулгалца тха мехкацеи кхыча социалистически мехкащеи вежарий цхьоагIо а йолаш социализм хьалъеча, халкъашта юкъера машари доттагIали бахьан долаш лоаттабеча къовсаме монгольски халкъо керда сийлахь коталонаш йоахаргхиларах.

Даькъала хийла Монгольски халкъа-революционни парти — коммунистически болама денале отряд!

ЧIоагI а лулда, тоа а лулда советскии монгольскии халкъий, советскии монгольскии коммунистий дохаргдоаца доттагIали цхьана леладу гIулакхаши!

Даькъала хийла марксизм-ленинизм!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

ХАРЖАРХОЙ А. Н. КОСЫГИНЦА ВIАШАГIКХЕТАР

МОСКВА, Фрунзенски хоржамий округа къахьегамхой викалаш 9 июне ССР Союза Доккхача театре баьхкар РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла шоаш кандидат ваьча КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Министрий Совета Председателца Алексей Николаевич Косыгинца вIашагIкхета.

Собрани хьайийллар парте Фрунзенски райкома секретара Т. Б. Шекин-Кротовас.

Эггара хьалха дош делар доверенни волчоа — «Къахьегама байракх» яхача машенашъеча завода токара КПСС XXIV съезда делегата А. А. Беловна. Цо гулбеннарашта дIайовзийтар депутаталла волча кандидата биографи.

Машенашъерий коллектива цIерагIа А. А. Белова столица Фрунзенски округа беррига харжархой тIахьийхар массане а цхьа барт болаш советски правительствана керте латтачоа, коммунистийи парте боацарийи блока тешшаме хила воагIача кандидата А. Н. Косыгина тIехьа кхаж тассара.

Цул тIехьагIа цига къамаьлаш дир доверенни болчар технически Iилмай доктора А. Д. Александрова, шоллагIча Московски сахьаташ деча завода сборщицас Социалистически Къахьегама Турпала А. М. Похмельновас, СССР халкъа артиста Б. А. Смирнова, паччахьалкхен союзни Iилма-тохкама тракторни института инженера .ВЛКСМ комитета члена Ю. Г. Степанова. Цар доккхал деш дийцар КПСС-а а цун ленински Центральни Комитета а хьалхлеца советски халкъо даьха доккхий толамаш, парте хьаде керда белгалдаьраш тешшаме кхоачашде бIубенна хиларах.

Гулбеннараша безаме тIа а эцаш къамаьл дир цига А. Н. Косыгина. Ше РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат ве белгалваьча ерригача коллективашта баркал аьлар цо. А. Н. Косыгина гулбеннараштa тешам белар ше коммунист хиларах тарра, халкъа вахар тоадара тIаерзаяь вай парте планаш толаме кхоачашъяра ший беррига низ тIабохийтаргхиларах.

А. Н. Косыгина даьча къамаьлага чIоагIа теркам тIабахийтала а дийгIар, хIаьта массехказа тIоараш детташ юкъагI а даьхар.

ЗАДАНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

ХАРЖАРХОЙ М. А. СУСЛОВЦА ВIАШАГIКХЕТАР

ТОЛЬЯТТИ (Куйбышевски область), 4 июнь. (ТАСС). Селхан химикий, машенашъерий городе— Тольятте РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидатаца, КПСС ЦК Политбюро членаца, КПСС ЦК секретараца Михаил Андреевич Сусловца вIашагIкхийтар Автозаводской хоржамий округера харжархой.

Доверенни лицо: — Волжски автозавода партийни комитета секретара И. Н. Федюнина дийцар депутаталла кандидата вахарахи гIулакхехи, беррига харжархой тIахьийхар хоржамаш хулча дийнахь массане а цхьатара коммунистийи парте боацарийи блока викалашта тIехьа кхаж тассара. Цул тIехьагIа къамаьлаш дир синтетически каучука завода воккхагIволча аппаратчика, Социалистически Къахьегама Турпала В. С. Колесова, «Куйбышевгидрострой» управлене начальника, Социалистически Къахьегама Турпала Н. Ф. Семизорова, № 27 йолча школа преподавателa, РСФСР школа хаслуженни хьехархочо В. В. Шеметовас, автозавода наладчика В. М. Малыхина, «Куйбышевгидрострой» № 17 йолча гIишлошъяра управлене штукатура-маляра В. Б. Федосова, КПСС горкома хьалхарча секретара Н. Х Оболонкова. Цар дийцар городе бахача наьха къахьегама толамех, КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеча юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лаца лаьрхIа уж хиларах.

Цул тIехьагIа къамаьл дир гулбеннараша безаме тIаийцача М. А Суслова.

Харжархошта дег тIара баркал аьлар цо ший боккха тешам боларах — юха а ше РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах, цо дош делар, из боккха тешам боа ца бора ше долла хIама дергхиларах.

ХIанзара хоржамий кампани, йоахар дIахо М. А. Суслова, советски халкъа политическии производственнии хьинар Iалаьмате чIоагIа айденнача хьалашка чакхйоал. Боахамеи культуреи гIирсаш хьалдеча доахача башхадикача толамашца, вахара дерригача советски хьисапаца, КПСС XXIV съезда решенеша айьча энтузиазмаца дувзаденна да из.

Парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева XXIV съезда яьча КПСС ЦК Отчетни доклада, 1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йолча Директиваша, съездо тIаийцача решенеша съезде хиннача дерригача творчески, корта болаш долча, принципиальни хьало къаьгга хьахъеккхар. Советски Союза Коммунистически парти цIаккха ца хиннача тайпара кхотаеннеи цхьоагIо йолаши хилар.

Iилман ларда тIа кийчъяь вай мохк политически, экономически социальни, культурни гIулакхашта дегIаахара программа чулоацаш дола XXIV съезда документаш йиззача бокъонагIа хIанза хургдолча хоржамашка вай парте шийца хьош йола хоржамий платформа санна лархIа мегаргдолаш да.

ХьалхагIа союзни автономнии республикай Лакхехьарча Советашка хоржамаш хинначул тIехьагIа дIаяха ха ше ювцаш ораторо белгалдаьккхар, советски халкъо коммунизм хьалъеча Коммунистически парте кулгалца тIехдаьнна доккхий толамаш даьха хилар.

ДIахо цо дийцар горол Тольятти промышленни гIирсаш хьалдарца дувзаденна чIоаггIа дэдIаена хиларах. Цунна дола тешал да, белггала аьлча, Волжски автомобильни завод хьалъяр. Кхыча йоккхийча предприятешца цхьана из хьалъяро хьахьокх советски индустре низ бола гIа боахаш хилар.

ДIаихачь шерашка вай мехка хиннача йоккхийча эргалонех ше дувцаш, М. А. Суслова белгалдаьккхар, хоьш ма дарра, карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе йиш ца хилар. Вай парте XXIV съезде белгалдаьхар вай боахама гIирсаш хьалдеча цхьайолча участкашка чIоаггIа цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Промышленноста болхлой а, юрта боахама болхлой а — пхьакхка юкъева ца воалаш массане а — декхар да кердача пятилетке бахача наха мел эшача боараме промышленнии юртбоахамен продукци йоахаргйолаш болх бар.

Ший къамаьлах тоъал доккха дакъа нийслагIча пятилетке советски халкъа хьалхашка латтача декхарашта хетадир М. А. Суслова.

Цул тIехьагIа ораторо дийцар Коммунистически партеи Советски правительствай арахьара политически гIулакхаш.

Къахьегамхой депутатий Советий лоархIамах ше дувцаш, М. А. Суслова белгалдаьккхар, уж эггара дукхагIча наха юкъе дакъа лоацаш йола, бокъонца йола демократически организацеш. хIаьта социализм котъяьннача хьалашка дерригача вай халкъа хьалхара латташи вай обществерча массе тайпарча кьахa хьашташ хьалъсттадеши хилар.

Вай парте дIахо а массе оагIорахьара йоакхо ергья советски паччахьалкхе чIоагIъяра, Советий гIулакхаш тоадара, социалистически демократи ма могга дегIаккхувлара, паччахьалкхенна доал де вай къахьегача халкъа дикагIа бола къонгаши мехкарийи юкъеувзара. Цу гIулакхашта лаьрхIа да иштта хIанз хула хоржамаш а.

Ший къамаьл чакхдоалаш М. А. Суслова хьаккхайкадир, Автозаводской хоржамий округерча харжархоша шоай граждански декхар сийленца кхоачашдергдолгах, коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта тIехьа массане а цхьатарра кхаж тоссаргболгах ше дог тийша хилар, массанена а ловца баьккхар керда пхе шера план кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме цар доккхий къахьегама толамаш дахар ловш.

* * *

Куйбышеве ше воалаш М. А. Суслов городага хьежар, В. И. Ленина ЦIагIа-музее хилар, «Россия» яхача шоколадни фабрика болхлошца вIашагIкхийтар. Тольятте города кердача районе а ваха № 28 йолча школага хьежар из, кхо эзар совгIа автомобилашъераш чуIеча общежите хилар, электро - технически завода болхлошца, инженерно - технически балхаш дераща вIашагIкхийтар.

МАШАРЕИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРЕИ ПОЛИТИКА

ХАРЖАРХОЙ К. Ф. КАТУШЕВЦА ВIАШАГIКХЕТАР

ГЕОРГИУ-ДЕЖ (Воронежски область), 4 июнь. (ТАСС). Селхан Георгиу-Дежски хоржамий округера харжархой вIашагIкхийтар РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидатаца КПСС ЦК секретараца Константин Федорович Катушевца. Машинаш-ъхахой клубе гулбелар транспортни организацей, промышленни предприятей, города интеллигенце викалаш, юрта боахама къахьегамхой.

Доверенни лицо волча Георгиу-Дежски локомотивни депо машиниста-инструктора И. А. Капустина дийцар К. Ф. Катушева вахара наьккъах, харжархой тIахьийхар хоржамаш хулча дийнахь массане а цхьаттарра коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхаж тассара.

Партен халкъен йохаргIоацача цхьоагIонах, хоржамаш гарга гIертача деношка коллективашта карагIдувлача къахьегама толамех дийцар вIашагIкхийттача КПСС Лискински райкома хьалхарча секретара А. М. Воропаева, № 2 йолча школа хьехархочо В. Г. Тонконоговас, маслоэкстракционни завода слесара И. М. Киселева, локомотивни депо начальника Г. М. Кобылкина, ремонтно-механически завода болхлочо комсомолка Гурова Надеждас.

Къамаьл дир гулбеннараша безаме тIаийцача К. Ф. Катушева. Шийх тешам боларах дег тIара баркал аьлар цо хоржамий округерча къахьегамхошта. Сайх бенна из тешам, аьлар депутаталла кандидата, аз берригга а ма барра а цIаккха а кIаьл ца луш советски наьха йоакхо яра, коммунистически общество хьалъяра де лерхIараш кхоачашдара шоай деррига гIулакхаш тIадерзадаьча вай партехи цун ленински Центральни Комитетахи беннарг лоархI.

Нов. К. Ф. Катушева белгалбаьккхар советски общества морально-политически цхьоагIо, дохаргдоаца партен халкъен кхотадалар, коммунистийн вай замалахьарча дерригача революционни низийн тIа-тIа чIоагIлуш латта цхьоагIо хьахьекхача КПСС XXIV съезда исторически лоархIам. Ораторо дIайовзийтар съездо тIаийцача коммунизм хьалъяра планий йоккхал, дийцар Воронежски областа промышленноста, транспорта, юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех.

Цул тIехьагIа К. Ф. Катушева дийцар дунен халкъашта юкъера цхьадола дешаш. Вай мохк дегIаахар, арахьара политически проблемаш къестаяра хьисап, коммунизм хьалъяра темпаш, аьлар цо, айхха ювзаенна я дунен халкъашта юкъерча хьалашца, империализмана духьаларча къовсама леламца. Цудухьа геттара дика кхетадеш да, Коммунистически партен цун Центральни Комитетои дунен аренерча гIулакхий хьала чIоагIа уйла тIайохийташ, машари дунен халкъашта юкъера кхерамалеи чIоагIъяра даим йоакхо еш хилар.

Советски Союз, кхыдола социалистически мехкаш — из тешаме ког гIортолга я социальни прогресс бахьан долаш халкъаша лоаттабеча къовсаме. Дунен система ше хиларах тарра социализмо революцегахьа даргдола влияни ю вокх юхедисача дуненна эггара хьалха шийх хьоккамца, боахам дегIакхувлача доахача шийх толамашца. Шерагара шерага политически, идеологически гIулакхашта меттел, экономически гIулакхашта а гарга ух социалистически мехкаш, кIоарглу цар цхьана леладу боахама гIулакхаш, эргадувлаш тоалу къахьегам дунен халкъашта юкъе социалистически хьисапе бекъилга.

Экономически цхьана леладеча гIулакхаша дукхагIча даькъе гIо даьл ВIаши Экономически новкъостал дара Совета юкъедоагIача мехкашка производства масштабеш наькха санна йоккхагIа хилара, къамаи доход дикка лакхъялара. Цхьана гIулакхаш леладара опыто хьалхадоах производствана кIоаргагIа специализаци кооперированни е езаш хилар, социалистически мехкашка экономика лоархIамегIара доакъош дегIаухилга айкагIа дувза дезилга, царна экономически интеграци яра наькъагIа аха дезаш хилар, хIаьта из даиза дарг ца хилар хьахьокх социализм дIахо дегIайоалаяра эшача объективни хIамаша, хIанзарча Iилма-технически революце берригача леламо. ХIана оттаяь йоалаш латт укх гаргарча пхийтта-ткъаь шера лаьрхIа социалистически экономически интеграци яра комплексни программа.

Депутаталла кандидата иштта дийцар вежарашха долча мехкий дунен халкъашта юкъерча аренерча политика хьакъехьа вIаши дагадувлилга пайдана хиларах, рекационни империалистически гIозарий агрессивни арахьарча политически наькъа духьала цар лоаттабеча къовсамах. Цо белгалдаьккхар социалистически содружество кхотаяргахьа дIахо тенденци дегIаахар. ЛаьрхIача юкъарча цхьан хIаманга цхьана йолхача вай партей, вай халкъий доттагIали вошали къаьгга хьахьекхар КПСС XXIV съездо, духха ха йоацаш Венгрен Болгарен хиннача вежарашха йолча партей съездаша, хIанзза чаккхъяьнача Чехословаке Коммунистически парте съездо.

Вежарашха долча социалистически мехкий Коммунистически партешен халкъашен кхыча революционни низашца цхьоагIо а йолаш тахан къовсам лоаттабу империализмана духьал. Из атта къовсам бац, цига ханна тIехьашка дувла а тарлу. Цхьабакъда, вайна тешшаме хов, котало вайгахьа хургйолга. Вай дог тийша хилар, йоахар дIахо К. Ф. Катушева, марксистско-ленински теоре, революционерий дукхача ноахалий опыта, капитализмана духьал лоаттабеча къовсаме болхлой классан берригача къахьегамхоштен хIанале карагIдаьннача реальни хIама ларда тIа латт.

Шийх къамаьл чакхдоалаш К. Ф. Катушева харжархошта цIаькха а баркал аьлар бокха тешам шийх боларах, дош делар, шийх берригга низ Коммунистически парте гIулакха, халкъа хьашташ кхоачашдара ше дIалургхиларах.

* * *

Воронежски областе волча хана К. Ф. Катушев вIашагIкхийтар КПСС обкома бюро членашца, цигарча механически заводе Нововоронежски атомни электростанце хилар. Лискински районе из хьежар Георгиу-Дежски локомотивни депо, «Лискинский» совхоза, «Россия» колхоза балхага, Кирова цIерагIча колхоза коа тIара оалхазараш леладеча ферме хилар.

ЮРТА БОАХАМ ДIАХО АЙБАР—ЛОАРХIАМЕГIАРА ДЕКХАР

ХАРЖАРХОЙ Ф. Д. КУЛАКОВЦА ВIАШАГIКХЕТАР

НИЖНИ ЛОМОВ (Пензенски область), 4 июнь. (ТАСС). Тахан укхаза Нижнеломовски хоржамий округера харжархой вIашагIкхийтар РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидатаца, КПСС ЦК Политбюро членаца, КПСС ЦК секретараца Федор Давыдович Кулаковца.

Доверенни лицос — Нижнеломовски машенашъеча завода инженера В. А. Поздняковас гулбеннарашта дIайовзийтар Ф. Д. Кулакова биографи. Цо харжархой тIахьийхар хоржамаш хулча дийнахь коммунистийн парте боацарийн йохаргIоацача блока кандидаташта тIехьа кхаж тассара, цунца парте Центральни Комитета ленински политикана тIехьа, коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара тIехьа кхаж тассара.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир парте Нижнеломовски райкома хьалхарча секретара Н. К. Маркеева, Вадински района «Заветы Ильича» колхоза доярка А. В. Гуляевас, Наровчатски района КПСС XXII съезда цIерагIча колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала А. А. Жернакова, Мокшански района «14 лет Октября» совхоза механизатора И. Г. Жукова, города Беднодемьяновскерча № 10 йолча профессионально-технически училища дешархочо Муктепавел Нинас. Цар дийцар шоай коллективаша Коммунистически парте чухьарен арахьарен политика дег тIара къоабалъеш хиларах, КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъе кийча хиларах, шоай коллективай производственни толамех.

Цига къамаьл дир гулбеннараша безаме тIаийцача Ф. Д. Кулакова. Цо харжархошта дег тIара баркал аьлар ше берригга а Коммунистически партех беннарг лоархIаш бола боккха тешам шийх цар боларах. Советий Iаьдал, аьлар депутаталла кандидата, — из халкъа а халкъа дола а Iаьдал да. Са ца кходеш шийх халкъа, шийх социалистически Даймехка гIулакх дарал сийлехьа а дикагIа а фу хургда хIара коммуниста!

ХIанзара хоржамий кампани, йоахар дIахо ораторо, парте XXIV съездо мехка политически къахьегамеи хьинар чIоагIа айдаьча хьалашка чакхйоал. Съезда решенешка кийчъяьй дерригача советски халкъо цхьатарра къоабалъеши хьаллоацаши йола вай мохк экономически, социально-культурни дегIаахара сийлахь-йоккха программа, аьлар оратора.

ХIанз парте хьалхарча плане оттаду, йоахар дIахо депутаталла кандидата, социальни мероприятей, халкъа вахара материальнии культурнии боарам дикка айбара шерра программа чакхйоаккхилга. Эггара хьалха из хьахьокх КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаьча кердача пятилетка керттерча декхаро.

Из кхоачашдара наькъаш ше белгалдоахаш, оратора ма ярра йийцар юрта боахама роли лоархIами, из дIахо дегIабоалабара юкъмоттигера проблемаш. Юрта боахам технически дIахо кийчбаран массе оагIорахьара цунна интенсификаци ярай, цуа эффективность лакхъяра тIаберзабаь никъ лаьцаб парте. Цу гIулакха чакхйоаккхаш я колхозниин совхозниин производства дерригача доакъошта комплексни механизаци яра, лаьтташта химизации мелиорации яра шерра программа. ХIаьта шийх аргIанна цо лерхI юрта боахамца дувзаденна дола промышленноста доакъош дIахо дегIадоаладе дезаш. Юрта боахам толаме дегIаккхувлар — дерригача халкъа юкъара, ерригача паччахьалкхен гIулакх. Парте тахан комплексно къестаду юрт экономически, материально-технически, социально дегIаккхувлара дешаш, долла хIама ду боахам хIанзарча Iилма-технически ларда тIа лелабе колхозашкеи совхозашкеи йиш хилийтара.

Депутаталла кандидато къаьстта теркам тIабахийтар хIанз кертерчоа — Iалаьмате йоккхийча капиталовложенеехи материально-технически ресурсаехи, хIаьта иштта колхозийн совхозийн доалахьарча йоккхийча резерваех а тар ма лу дикагIа, эффект йоккхагIа йолаш пайда эцара. Ораторо ма дарра дийцар доакъарий база чIоагIъярца дувзаденна дола дешаш. ХIанзарча Iилма-технически ларда тIа доакъарий деррига тайпаш дахар, кийчдар, лоаттадар — дулх, шура, кхьийоле юртбоахама продукташ дикка дуккагIа яхара проблема кхоачашъеча центральни звено.

ЧIоагIа лоархIаме ла ха карара це элийтар, пятилетка дика дIайолаяр, халкъа боахама плана ерригa заданеши социалистически декхараши ерригача предприятеша, гIишлонаша, колхозаша, совхозаша кхоачашъелга укх шера Iалашдар.

Шийх къамаьл чакхдоалаш Ф. Д. Кулакова цIаькха а дег тIара баркал аьлар харжархошта шийх тешам боларах.

* * *

Пензенски областа дукххача районий совхозашкеи колхозашкеи хилар Ф. Д. Кулаков. Из хьежар боахамий экономикеген уж дегIаахара перспективашкеи. «Ермаковский», Темирязева цIерагIча, «Урицкий», «Россия», «Беднодемьяновский» совхозий, КПСС XXII съезда цIерагIчеи «За коммунизм» яхачеи колхозий къахьегамхой вахари быти миштад.

Ф. Д. Кулакова къамаьл дир болхлошца, колхозхошца, боахамий кулгалхошца, партийнии советскии болхлошца.

ОБЩЕСТВЕННИ ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЕ!

ХАРЖАРХОЙ К. Т. МАЗУРОВЦА ВIАШАГIКХЕТАР

ЛЕНИНГРАД, 4 июнь. (ТАСС). Васильевски гIайрен тIарча заводий, фабрикай, гIишлоний викалаш, Iилмахой гулбелар тахан Ленсовета цIерагIча культура Дворце. Харжархой вIашагIкхийтар укхаза Васильеостровски хоржамий округе гIолла РСФСР Лаккхехьарча Совете депутаталла харжа оттаваьча кандидатаца КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителаца Кирилл Трофимович Мазуровца.

Василеостровцаша Российски Федераце паччахьалкхен Iаьдала лаккхерча органе вахийта шоай викал веш шозлагIа цIи яьккхай К. Т. Мазурова.

ВIашагIкхетар дIадоладеш эггара хьалха къамаьл дир Василеостровски райсовета исполкома председатела А. И. Филонова. К. Т. Мазурова вахара наькъахи гIулакххехи дийцар кемаш вIашагIлехкарий бригадира Социалистически Къахьегама Турпала В. А. Смирнова — депутаталла кандидата доверенни лицос. Болхлочо гулбеннараш тIахьийхар массане а цхьатарра коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхаж тассара.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир Ленинградски университета профессора В. А. Пешехонова, Калинина цIерагIча завода къонача болхлочо Смирнова Татьянас, С. И. Вавилова цIерагIча Паччахьалкхен оптически институтa директора М. М. Мирошникова, КПСС Василеостровски райкома хьалхарча секретара В. В. Блинова. Цар дувцар ленинградцашта къахьегаме карагIдувлача хIамаех, XXIV партийни съезда решенеш толаме кхоачашъе чIоагIа лаьрхIа уж хиларах.

Къамаьл дир гулбеннараша безаме тIаийцача К. Т. Мазурова. Дег тIара баркал аьлар цо харжархошта, шийх бенна боккха тешам Коммунистически партехи цун ленински Центральни Комитетахи халкъа бенна тешам лоархIаш ше хилар белгал а доаккхаш.

Берригача советски наха цхьатарра къоабалъеш тIаийца КПСС XXIV съезда исторически решенеш мехка общественно-политически вахара юкъмоттиге латт, хIара коллектива, хIара къахьегамхочун балха хьадда программа а хинна дIаэттай уж, аьлар К. Т. Мазурова. Уж решенеш ларде а ехка чакхйоал хIанзара хоржамий кампани, цар лаккха айдаьл политическии къахьегамеи хьинар. Белгала дерригача халкъа юкъара а хинна дIаэттаб съездо тIаийца программа, коммунизм хьалъяра керда лоархIаме этап белгалъеш йола программа толаме кхоачашъяра лоаттабу къовсам.

К. Т. Мазурова белгалдаьккхар, халкъа вахара материальнии культурнии боарам дIахо лакхбара тIаберзабаь бола парте никъ КПСС XXIV съездо дIахо хьош хилар. Пятилетка хьалхарча шера мехка карагIдийнна хIамаш дийцар цо, съезда решенеш кхоачашъеча ленинградцаша доккха дакъа лоацаш хилар белгал а даьккха.

Ленинградски предприятей партийни организацеша, коллективаша леррагIа пайда эц боахама реформа совленех, шеррача масштабе чакхбоах производствана концентрации специализации яра тIаберзабаь никъ.

Депутаталла кандидата ма ярра йийцар технически боарами арахецача изделей дикали лакхъяра проблемаш. Iилма-технически революце хьалашка халкъа боахам дегIабоагIилга сихдеча лоархIамегIарча гIулаххех цаI да из.

Дикал лакхъяра, лаккагIча стандарташка хьежжа йола изделеш арахецара лоаттабу къовсам заводийи фабрикайи къахьегамхой. Iилмахой, конструкторий кертера гIулакх а хинна дIаотта беза, хадданза, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей теркама юкъмоттиге латташ хила беза.

Ше ма дарра доагIа из халкъо леладу товараш арахецара а. К. Т. Мазурова лаккха мах бир халкъо лелаю продукци хьаяра шера планаш тIехкхоачашъе декхар тIаийцача хьалха латтача ленинградски предприятей инициатива.

К. Т. Мазурова ленинградцаш тIахьийхар Iилмана карагIдаьннарех биззагIа пайда эцара.

Дунен халкъашта юкъера цхьадола дешаш дийцар оратора. КПСС XXIV съезд дунен революционни процесси коммунистически болами дегIабара, социалистически содружества цхьоагIо дIахо чIоагIъяра исторически лоархIам болаш хилар белгал а доаккхаш.

Къамаьл деча хана чIоагIа уйла тIаяхийтар советски наха кхетам балара, паччахьалкхеина доал деча юкъе къахьегамхоша лоаца дакъа доккхагIа хилийтара дешашта.

ХIанзарча хоржамий кампане, белгалдаьккхар К. Т. Мазурова, керда лоархIаме этап хьаелл вай парте эргайоахаш тоаяра тIагIерта болх беш йола социалистически демократи дегIайоалаяра даькъе.

Къамаьл чакхдоалаш К. Т. Мазурова цIаькха а баркал аьлар харжархошта шийх тешам боларах.

* * *

Ленинграде волча хана Балтийски завода кемаш дераш болча хилар К. Т. Мазуров, цо дакъа лаьцар керда океански кема хьаде доладеча, Васильевски гIайрен тIарча текстильни предприятешка, городе керда хьаллеча гIирсашка, торгови предприятей балхага хьежар. Ленинградски университете хилар из, Iилмахошцеи студенчески активацеи вIашагIкхийтар.

Ленинградни области дегIаяра перспективай хьакъехьа Смольне беседа хилар цуй КПСС Ленинградски обкомеи горкомеи бюрой членашца.

Даьхен духьа, къахьегамхой хьал-торон духьа

ХАРЖАРХОЙ Д. С. ПОЛЯНСКЕЦА ВIАШАГIКХЕТАР

ПАВЛОВСК (Алтайски край), 4 июнь. (ТАСС). РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидатаца, КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителаца вIашагIкхета Павловск яхача болхлой поселка культура ЦIагIа баьккхар Алтайски края Павловски хоржамий округера бIаьш къахьегамхой 4 июне.

ВIашагIкхетар дIадоладеш къамаьл дир парте Павловски райкома хьалхарча секретара И. Е. Бережняка. Доверенни лицос — «Комсомольский» совхоза директора А. М. Самохвала дийцар Д. С. Полянске вахарахи гIулакхехи, харжархой тIахьийхар хоржамаш хулча дийнахь массане а цхьатарра коммунистийн парте боацарийн йохаргIоацача блока кандидаташта тIехьа кхаж тассара.

Из тIахьехам дег тIара раьза хинна хьаллаьцар Мамонтовски района «Кировский» совхоза механизатора И. И. Степанова, Романовски района Ленина цIерагIча колхоза хьайбаш леладеча ферма бригадира Н. Ф. Котельникова, Ребрихински района Подстепновски юкъерча школа хьехархочо Т. М. Дзыбало, Павловски юртбоахама техникума дешархочо Л. М. Боковас.

Къамаьл дир гулбеннараша безаме тIаийцача Д. С. Полянске. Дег тIара баркал аьлар цо ше кхозлагIа Российски Федераце Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидат ваьча Алтайски края Павловски хоржамий округерча харжархошта.

Оратора дийцар КПСС XXIV съезда исторически лоархIамах, парте белгалъяьча сийлахь-йоккхийча планех. Боарам боашаш доккхагIдола декхараш кхоачашделга Iалашде низ кхоачаргболаш я советски экономика. ХIанзарча пятилетка керттера никъ — халкъа вахара материальнии культурнии боарам дикка айбелга Iалашдар.

ДIахо Д. С. Полянске дийцар укх пятилетке промышленность, юрта боахам, транспорт, бувзам дегIаахара темпаех, капитальни гIирсаш хьалдара масштабех. Цо белгалдаьккхар халкъа боахама дерригача доакъошка Iилма-технически прогресс хоадамболлаш сихъелга, экономикана доал дара система тоелга, планироване боарам лакхбелга, экономически стимулаш чIоагIъелга Iалашданза дарг ца хилар.

Юрта боахама декхарех дувцаш ораторо белгалдаьккхар, колхозниин совхозниин производства материально-технически база хIанз дикка чIоагIъе лаьрхIа хилар.

Парте политика, промышленности юрта боахами дегIаккхувлара цо чакхдоаха практически гIулакхаш тIехьа тIайоагIача хана Советски паччахьалкхен политически лард — болхлой классеи ахархойи цхьоагIо чIоагIъяра, юртаи городаи юкъера, хьаькъалцеи физическии хьегача къина юкъера башхалонаш дIаяхара тIадерзадаь хургда дIахо а.

Коммунизм хьалъяра юкъмоттигерча декхарех цаI лоархI парте, аьлар депутаталла кандидата, керда тайпа саг хьалкхеварах. Цун маIан да дуккхача къахьегача адамашта коммунистически мировоззрени, къахьегамцеи общественниц доалахьенцеи коммунистически никъ лелабергбола кхетам балар.

Д. С. Полянске белгалдаьккхар, шоай социалистически Даьхенах, халкъа карагIдувлача сийлахь-доккхача хIамаех доккхал дергдола уйла советски наха чуйоссаяра парте дикка болх бaь хилар. Патриотически кхетам балара беш бола из бакъахьара болх хадданза бе беза, къаьстта а кагирхошта юкъе. Вай декхар, — аьлар ораторо, — кердача тIехьенга воай опыт дIателар, даьй гIулакх, сийлахь-воккхача Ленина гIулакх цар дизза дIахо хьолга вIаштIехьдаккхар.

Кердача пятилетка доазув доацаш шера горизонташ хьаелл кхолламаштеи творчестванеи. Цудухьа парте белгалъяь планаш кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме ше лоаца дакъа белгалде дезаш ва хIара къона саг.

Башха-дика инициатива дIайолаяьй Алтая кхалнаха. Царех пхи эзар совгIа бараш юрта механизатораш а хинна дIаэттаб.

Цул тIехьагIа Д. С. Полянске дийцар Алтайски край дегIаяра перспективех, нислагIча пятилетке края экономикеи культуреи дегIайоалаяра планаш белгала сийлахь-йоккхий хиларах.

Шийх къамаьл чакхдоалаш Д. С. Полянске края къахьегамхошта ловца баьккхар цар керда толамаш дахар ловш, хьакхайкадир, шоай хьинареча къахьегамца КПСС XXIV съездо белгалдаь исторически декхараш кхоачашдара юкъе цар шоашкара доагIаш дола дакъа лоацаргдоагах ше чIоагIа дог тийша хилар.

* * *

Алтайски крае ше волаш, тракторнии моторнии заводашка, Павловски авторемонтни заводе, Славгородски, Кулундински, Рубцовски, Павловски районий боахамий кхашхеи фермашкеи, Барнаули Рубцовскеи керда гIирсаш хьаллеча хилар Д. С. Полянский, болхлошцеи колхозхошцеи къамаьл дир.

Д. С. Полянский вIашагIкхийтар КПСС Алтайски крайкомеи Барнаульски горкомеи бюрой членашца, краевойи городскойи Советий исполкомий болхлошца.

КОЛХОЗХОЙ ПЕНСЕШЦА IАЛАШБАРА ГIУЛАКХ ДIАХО ТОАДАРА ДЕ ДЕЗАРИЙ ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Колхозхой пенсешца Iалашбара гIулакх дIахо тоадар духьа СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

1. Колхозий членашта а цар дезалашта а хулийтийла 1956 шера 14 июлерча «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Законо (СССР Лаккхехьарча Совета Ведомостваш, 1956 ш., № 15, ст. 313) болхлошта, гIулакхерча наха, цар дезалашта оттаь пенсеш хьежадара порядок.

Къоаналла телача пенсе зIамагIа бола боарам бетта 20 сомага кхаччалца лакхболба колхозий членашта (цу пенсе боккхагIбола боарам бетта 120 сома а буташ).

ИнвалидностагIа телача пенсей зIамагIа дола боарамаш колхозий членашта лакхдолла:

къахьегаме эйп бовларах е профессиональни лазар кхетарах: I группа инвалидашта — бетта 35 сомага кхоачаш, II группа инвалидашта — 25 сомага кхоачаш, III группа инвалидашта — 16 сомага кхоачаш;

моллагIа долча лазарагIа цамогаш хиларах: I группа инвалидашта — бетта 30 сомага кхоачаш, II группа инвалидашта — 20 сомага кхоачаш.

Кхоабар воацаш бисача колхозхой дезалашта пенсей зIамагIа дола боарамаш лаккдолла: къахьегалургдоацача кхаь е дукхагIча дезалхочоа — бетта 30 сомага кхоачаш, къахьегалургдоацача шин дезалхочоа — 20 сомага кхоачаш, къахьегалургдоацача цхьан дезалхочоа — 16 сомага кхоачаш.

Къоаналла пенси эца бокъо луш йола хэ лохйейла Гаьнарча Къилбаседен районашка календарни 15 шерал кIезигагIа йоацача хана, хIаьта Гаьнарча Къилбаседен районашца нийсъяьча моттигашка — календарни 20 шерал кIезигагIа йоацача хана болх баьча колхозий членашта: маIача наха — 60 шерагара 55 шерага кхоачаш, кхалнаха 55 шерагара 50 шерага кхачаш.

2. Укх Указа I статьяга хьежжа укх тайпара хувцамаш юкъехьолда «Колхозхой членашта телача пенсейи пособейи хьакъехьарча» 1964 шера 15 июлерча СССР Закона (СССР Лаккхехьарча Совета Ведомосташ, 1964 ш., № 29, ст. 340; 1967 ш., № 39, ст. 520):

1) 6-гIа статья укх тайпара чулоацам болаш йолча абзацаца дIакхоачашйойла:

«Гаьнарча Къилбаседен районашка календарни 15 шерал кIезигагIа йоацача хана, хIаьта Гаьнарча Къилбаседен районашца нийсъяьча моттигашка календарни 20 шерал кIезигагIа йоацача хана болх баь колхозий членаш: маIа нах — 55 шерага кхаьчаи 25 шерал кIезигагIа йоацаш балха стажи хилча, кхалнах 50 шерага кхаьчаи 20 шерал кIезигагIа йоацаш балха стажи хилча».

2) 8-гIа, 11-гIа, 14-гIа статьяш укх редакцегIа яэйойла:

«Статья 8. Колхозий членашта къоачалла пенсеш хьожаду «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Закона 13 статья тIа болхлоштеи гIулакхерча нахаи (лаьттанна кIалхарча балхашка, къахьегама хьалаш зуламе долча балхашка, йIайхача цехашка болх беш хиннарашкара дIаийккхача) оттабаьча боараме, эшшача хана цу белгалдаьккхача закона 56 статья юкъе а кхувлаш. Цу хана бетта 35 сомага кхаччалца долча бетта алапех лоархIача пенсе зIамагIа бола боарам 20 сома оттабу.

Къоаналла телача пенсе зIамагIа бола боарам бетта 20 сома оттабу».

«Статья 11. Къахьегаме эйп валарах е профессиональни лазар кхетарах хиннача инвалидностех теля пенси колхозий членашта хьожаду «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Закона 22 статьяй «А», «Б», «В», пункташка болхлоштеи гIулакххерча нахаи оттабаьча боараме, эш-эшача хана цу белгалдаьккхача закона 56 статья юкъе а кхувлаш.

Къахьегаме эйп валарах е профессиональни лазар кхетарах хиннача инвалидностагIа телача пенсей зIамагIа дола боарамаш оттаду: инвалидноста I группана — бетта 35 сом, II группана — 25 сом, III группана — 16 сом.

МоллагIа лазар кхетарах хиннача I-чеи II-чеи группай инвалидностагIа колхозий членашта пенсеш хьежаду «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Закона 23 статьяй «А»-и «Б»-и пункташа болхлоштеи гIулакхерча нахаи оттабаьча боараме, эш-эшача хана цу белгалдаьккхача закона 56 статья юкъе а кхувлаш.

МоллагIа лазар кхетарах хиннача инвалидностагIа телача пенсей зIамагIа дола боарамаш уттаду: инвалидноста I группана — бетта 30 сом, II группана — 20 сом.

ИнвалидностагIа телача пенсей доккхагIа дола боарамаш «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Законо болхлоштеи гIулакхерча нахаи оттадаьча инвалидностагIа телача пенсей лаккагIа долча боарамашта нийсса уттаду».

«Статья 14. Къахьегаме эйп бовларах е профессиональни лазар кхетарах байнача колхозхой дезалашта пенсеш хьежаду «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Закона 33 статьяй «А», «Б», «В» пункташа болхлойи гIулакхерча наьхеи дезалашта оттабаьча боараме, эш-эшача хана цу белгалдаьккхача закона 56 статья юкъе а кхувлаш.

МоллагIа лазар кхетарах байнача колхозхой дезалашта пенсеш хьежаду «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Закона 34 статьяй «А», «Б», «В» пункташа болхлойи гIулакхерча наьхеи дезалашта оттабаьча боараме, эш-эшача хана цу белгалдаьккхача закона 56 статья юкъе а кхувлаш.

Пенсей зIамагIа дола боарамаш уттаду: къахьегалургдоацача кхаь а кхы дукхагIча а дезалхочоа — бетта 30 сом, къахьегалургдоацача шин дезалхочоа — 20 сом, къахьегалургдоацача цхьан дезалхочоа — 16 сом.

Кхоабар воацаш бисарах телача пенсей доккхагIдола боарамаш «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» СССР Законо кхоабар воацаш бисача болхлойи гIулакхерча наьхеи дезалашта тела оттадаьча пенсей доккхагIа долча боарамашта нийсса оттаду».

3. Ер Указ 1971 шера I июле денз чакхдаха доладолда.

4. Ер Указ чакхдаха доладале хьалхагIа оттадаь пенсеш укх бахьанегIа тел:

а) укх УказагIа лакхагIа дола пенси нийде бокъо йолаш болча пенсионерашта пенсеш лакхду укх Указо оттадаьча боарамашка кхоачаш;

б) вокх юхебисача пенсионерашта хьалхагIа хьожадаь хиннача боараме дус пенсеш.

5. СССР правительства решенешта юкъе укх Указага хьежжа хувцамаш делга тIадуллалда СССР Министрий Совета.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1971 ш., 3 июнь.

Челябински область. «Кварц-1» яха зIамига габарит йола приемникаш арахеца йолаеннай Кыштымски радиозавод. Из прибор станци дика хьалохаши, лоаяь аккустически даннеши тIера куци долаш я. 1971 шера предприяте арахецаргья «Кварц-1» яха 200 эзарнел совгIа приемник.

СУРТА ТIА: приемникаш вIашагIъехкача конвейера тIа Нелли Михайлова (аьрдехьара яр), дикагIйола сборщица комсомолка Валентина Андрейчун.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДІАХЕЦАЦ

Лакхара социалистически декхараш тІаийцад А. Шерипова цІерагІча Грозненски нефтемаслозавода технологаша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьег цар. Товарни продукци арахецара пхе бетта задани 102,2 проценти продукцена реализаци яра пхе бетта задани 101,9 проценти кхоачашъяьй завода коллективо. ПланагІа лаьрхІачул совгІа реализаци яьй бІаьш эзараш сомий маьха продукцена. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 103,1 процент кхоачашъяьй.

Арахеца продукци алсамъяларах кхоачамбеш бац технологаш. Цар тІагІертта къовсам лоаттабу продукцега дІабола мах лохбара, цул дикал лакхагІа хилийтара. Пох доккха беркат даьннад. Еррига продукци ГОСТ-а майххара я. Цу дукха раьза а болаш дІаэц из вай мехка меттел доазол арахьарча дукххача мехкашка а. Продукцега дІабола мах лохбарах, планагІа лаьрхІачул совгІа продукцена реализаци ярах укх шера завода коллективо паччахьалкхенна планал совгІа бань пайда 44 эзар сом да.

Иштта дика къахьегама толамаш дахара бахьан да къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхар, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара шоай хьинар кхо ца деш технологаша къахьегар. Завода цехашта, установкашта юкъе яьржача социалистически яхьа кулгаллара болх дика вІаштІехьбаьккхаб партийни, профсоюзни организацеша. Бутт чакх мабаьллингехьа итогаш ю цу коллективаша даьхача къахьегама толамий. Хьалха латтача цеха е установка коллектива опыт шерра дІайовзийт массанена а. Балха тІа нийсденна кхоачамбоацараш дІадахара де деларащ белгал а даьхе уж мишта кхоачашду хьожаш тІахьожам латтабу цар.

Завода установкашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаечарех я Николенко Владимир Александровича кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча №40/2 йолча установка коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара пхе бетта план хьал нийс ди хьалха кхоачашйир цо. Планал совгІа арахийцар массехк эзар тонн парафин.

—Установка технологаша чІоагІа къовсам лоаттабу бедал, технически хий, электроэнерги, Іи, мехкдаьтта продукташ кхояра а. Цу даькъе а дика толамаш даьхад установка технологаша. Цар укх шера кхояьй 4800 тонн бедал, 709 эзар гаргга киловатт-сахьат электроэнерги, 1300 совгІа гекалорий, Іи, кхыйола продукташ. Уж толамаш доахача хьинаре лакъа лаьцад установка рационализатораша. Цар укх шера кийчъяьй 15 рационализаторски предложени. Царех хІанзлехьа производствана юкъейихьай 10 рационализаторски предложени. Уж тІаерзаяь а технологий къахьегам аттача баккхара, арахецача продукце дикали къахьегама овсарлеи лакхъяра, мехкдаьтта продукташ кхояра. Цар пхе бетта паччахьалкхенна эзараш сомаш пайда баьб. ДикагІболча рационализаторех лоархІаш ба оператор Слюсарев Юрий, воккхагІвола оператор Целых Владимир, кхыбараш. Царех хІаране массехк рационализаторски предложени кийчъяьй укх шера.

Технологий квалификаци лакхъяра даькъе а дукха балхаш ду установке. Укх деношка шоай балха разряд лакхъеш дикеи тІехдикеи экзаменаш дІаелар ялх технолога. Царна юкъе ба операторащ Титов Виктор, Ишханов Михаил, кхыбараш Сайрийнарча химико-технологически техникуме дешаш а дукха ба технологаш. Болх бешшехьа техникуме дешаш ба Елизаров Владимир, Устименко Евгений, кхыбараш. Иштта шоай квалификаци лакхъеча технологаша балха тІа хьовзам ца хулийташ массаза а шоай установкага ритмично болх байт.

Укх шера тІаийца лакхара, социалистически декхараш толамца кхоачашдарах РСФСР-и Нохч-ГІалгІай АССР-и Лакхехьарча Советех къахьегамхой моттигерча советеи хоржамаш хулача дезача денна къахьегама совгІат кийчдара къовсам лоаттабеча технологашта юкъе белгалбаьнна дика къахьегаш ба Б. Макаев, Г. Новоселов, А. Костащенко приборист А. Дудин, воккхагІвола оператор П. Кондраков, кхы дукха бараш а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТІА: установка приборашa болх мишта бу хьожаш ва приборист А. Дудин.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТЕХ ДОЛА ДУВЦАРАШ

БОЛХ ЛОАРЗАГІА БОАЛИЙТАШ ЯЦ

Цхьа дика кице де буруьдеттарий: «Буровойра лаборантка — буруьдеттарий бІаргаши лергаши». БІаргаш хьежаргеи лергаша ладувгІаргеи хьежжа хул буруьдеттарий толам.

Сай балха гІулакхе каст-каста буровойшка хила а буруьдеттарийи цар гІончий — лаборанткайи коллекторийи балхага хьежа а везаш хул со.

Иштта царех цхьаннех Шевченко Васса Еремеевнах дувца безам ба са.

1942 шера бІаьстан юхье фронтера бІил кхаьчар Каргалински станице бахача КоробовгІар дезалга — Даьхе бахьеи долаш фашистех майра латаш валар хиннад казака Коробов Еремея аьнна.

Ялхейтта шу мара даленза хиннача йиІига Вассай колхозни кхашка болх бе яха, фронта ялат кхеде, хьайбай продукташ яха юрта юхебисача йижараште, ноаношта новкъостал де дийзар.

ТІом льаттача 1944 шера трудовой фронте йига Васса Старопромысловски мехкдаьттахошта юкъе нийслу. Низ боацача йиІига хала дар салтий бушлат, кирзови иккаш а текхаеш буруьдетташ йолча буровойшка гІолла лела.

Лоабата маркхалий, забой чура аратувсача колда пробаш хьайийора, анализ яйта уж лабораторе дІачукхухьар, ше а Іомалора анализаш е. Вай фронтовикашта тІем тІа карагІдувлача деналеча гІулакхех, ший новкъосташа къахьегаме доахача толамех доккхал дора, аьттув ца баьлча гІайгІа йора.

Шераш дІаухар, говзал лакхлора Вассай.

ХІаьта старогрозненски буруьдеттараш кІоарга бурув детта а Хаян-Кертен Старогрозненски тІоанашкара мехкдаьтта гучадаха а, скважинаш цхьаннена тІехьа шоллагІчо тохаш мелови мехкдаьтта кІеж етта яьлча, мехкдаьтта дукхагІа долчахьа яр цун уйла даим.

Нагахьа санна хьалха лоабата маркхалий анализаш центральни лабораторе еш хиннаяле, хІанз уж духхьал буровой чу ю, деннеи бийсаннеи 2—3-зза яь а ца Іеш, хІера 10—20 минут массаза ял, къаьстта а оста лаьттах кІоарга Іочудаза долча хана.

Лакхбелар лаборантка бехктохам е. Лоабата маркхала анализ е харал совгІа, бурув тоха инструмент хьалйоаккхача хана эшачеи из Іочуйохийтача хана араккувсачеи маркхала объем меллай а ха дезар цунна.

Болх дика барах 1968 шера РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо старопромысловски мехкдаьттахойи буруьдеттарийи йоккхача группана Сийлен грамоташ елар, хІаьта царна юкъе яр хьаьнала къахьегамхо Шевченко Васса а.

Проектни кІоаргал 6000 метр а йолаш Юрски тІоанашкара мехкдаьтта лахара Тийрка дукъ тІа Хаян-Корт — 49 яха скважина якха старогрозненски буруьдеттараш болабеннача хана, буровой начальника Иван Власович Гусева цига йоаккхагІйолча лаборанткалла-коллекторалла хьожайир Шевченко Васса. ХІаьта цунах гІалет а веланзар.

БІарг тІера ца боаккхаш хьежаш из лоабата маркхалий параметрашка, хІаьта цхьа баьхан а уж лоарзагІъяьнна хилча, цу сахьате буруьдеттарашка хоам бу, тІаккха воккхар сихха оарцагІа а баьле шоай болх нийсбу.

Иштта балха тІа тешаме хургболаш Іомабаьб цо ший подругаш а — лаборанткаш-коллектораш Алла Ханина, Лилия Ворохова, Анастасия Камышникова.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизар дездеча деношка цо хьинаре къахьегарах Юбилейни медаль еннай Шевченко Вассайна.

Шевченко Васса балха йолча буровойрча буруьдеттараша хІанз 5556 метр кІоарга тох бурув, республика эггара кІоаргагІа де из. Цига шоай къахьегамца даькъа лаьцад Васса Еремеевнаси цун подругашеи.

Коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаю цо. Васса дика болхлои общественницеи хинна ца Іеш, берий нана а я. Дика ши бер хьалхедаьд цо. ЙоІ Валентина хІанз ший дезал а болаш, «Электроприбор» заводе болх беш я, хІаьта воІ Анатолий политехникуме II-ча курса деша ваьгІа, механик хургволаш ва.

Цун къахьегама доагІача бессий даь старогрозненски буруьдеттараша хоржамашта хьалхарча шоай собране Грозненски городской Совета депутаталла кандидат яьй Шевченко Васса Еремеевнах.

Шеко яц, № 348 йолча хоржамий округерча харжархоша 13 июне хьаьналча къахьегамхочоа Шевченко Васса Еремеевнана тІехьа раьза хинна кхаж тоссаргхиларах, цунна шоай наказаш лургхиларах а уж цо дизза кхоачашдергхиларах а.

А. ТИЩЕНКО,

тха штата —воаца корреспондент.

БОА ЦА БАЬ ТЕШАМ

Газеташа хоам бир Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета деча хоржамашта йолча 28-ча Алексеевски хоржамий округе гІолла депутаталла харжа кандидат яьй гази мехкдаьттеи доахача «Октябрьнефть» управлене гІишлон-монтажни участка штукатур-малярах Абдулаева Якъуба Маликах, аьнна. Республика лакхехьарча органа кердача составе яхийта цун кандидатура оттаяьча коллективо цунца хьахьекхар шоаш хоржачо шоай наказаш кхоачашдаь хилар, шоай цунах бенна тешам ца боабар. ГІулакх мишта даьлча, дІадахача хоржамашка харжа Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат хІана а я Якъуба Малика.

Из юкъ къоначa депутата вахарен гІулакхашкеи сенца белгалйоалаш, дег чу южаш хиннай?

Дог тохалолийташ йола событеш дукха хиннай. Цу юкъа вай Даьхен столице Москве яха хиннай из мехкдаьттахой совещанеи комсомола 50 шу дизара хетаяьча ВЛКСМ ЦК торжественни Пленумеи. Маликас чІоагІа доккхал лу столицерча белгалагІа йолча моттигашка, къаьстта а В. И. Ленина Мавзолее, Кремлевски Дворецерча цун балха кабинетеи квартиреи хила ший аьттув баларах.

Торжественни Пленуме яхаяр из комсомольски вожак йолча хана, хІаьта хІанз шоай участка партийни организаце секретара заместителаллеи КПСС Октябрьски райкома членаллеи харжай из. Цу юкъа цун хьаьнала къахьегам доккхийча правительственни совгІаташца белгалбаьккхаб: В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна «Хьинаре къахьегарах В. И. Ленин ваь 100 шу дизар белгалдоаккхаш» яха медаль, бархІагІа пятилетка толаме чакхъяккхарах «За трудовое отличие» яха медаль еннай цунна.

Балха хиларои дукха общественни гІулакхаш леладарои новкъарле яц цунна болх беча кагирхой школе деша — хІанз бархІагІа класе йистейоаккхаш йоалл из.

Дика лоархІаю Малика ший депутатски декхарех а. Дихь шера цо дакъа а лоацаш, къестадаьд город тоаярцеи бахача наха гІулакхаш дарцеи дувзаденна дукха дешаш.

Массехк масал доаладергда вай. Мехкдаьттеи гази доахача цар управленера болхлой хьалха дукха леткъар столовешкара меню массасахана цаІ хул, Іан замалахь дохкаш баьцадаараш хилан яхаш. Цу дешага хьажа лаьрхІар депутата Абдулаевас. Гучадаьлар, «Октябрьнефть» управлене болхлой Іалашон отдела эшшача боараме соми баьцдаараши чулоаттаде йиш йолаш ший овощехранилище ца хилар. ТІаккха Маликас из дош Грозненски горисполкомеи парте горкомеи отта а даь, цу тайпара овощехранилище хьалъелга вІаштІехьдаьккхар. Цу дешай хьакъехьа цкъа Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета сессе а къамаьл дир депутата Абдулаева Маликас.

ДІадахача хоржамашта хьалхарча собране харжархоша хургйолча депутатагара дийхадар Минутка районе столови хьалъелга сихдара уйла тІайохийталга. Из наказ а хьцалийтанзар Маликас. Нохч-ГІалгІай АССР аргІанарча сессе дош оттадир цо цига цхьаькха а хІама даа моттиг хьаеллара хьакъехьа. Цу хана дукха гоа ца еш хьайийлаа кафе хІанз а болх беш я.

Октябрьски районе мехкдаьттахой поселке баха, цунна балха боахка новкъостий а юкъе болаш бола нах Абдулаева Маликага ледкъар «Октябрьнефть» кулгалхоша чуІеча цІеношта ший ханнахьа ремонт яра йоахко яц, хІаьта нагахьа санна еш хилча а, мегаргйоацаш во ю аьнна.

Жалобаш ше техкар депутата. Цо къамал дир гІишлошъераница. Гучадаьлар ремонт дикагІа яра эша материалаш а цу тайпарча балхашта хьожадаь ахча а ца хилар. Лакхехьарча Совета сессе къамаьл де дийзар цу хьакъехьа. Кердача шера цу гІулакха эша ахча бюджета тІа оттадир. Цу тайпара кхоачашдир харжархой из дехар а.

Ше цІаькха а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаяр хьоадича Маликас аьлар:

— Дика кхетабу аз депутата тІалатта бехктоккхам, цунгара нана, харжархошта мел гІулакхаш эш. Сай харжархой дехараш кхоачашдара низ кхобергбац аз. Цу гІулакха сона новкъостал ду харжархоша шоаш, партийни организаце, опыт дукхагІа йолаш болча депутаташа, республика Лакхехьарча Совета Президиума болхлоша. Вешта, цхьаннега-м бацха хІама а дулургдацар...

ХІаьта юха а со депутаталла харжа оттаяро декхарийла ю со бригаде а коллективе а кхы а дикагІа болх бе. Наьха хьох бенна тешам хьона карагІдулачa гІулакхашка хьежжа мара кхоачаш хилац. ТІадуллаш дола гІулакх моллагІа дале а, нагахьа санна из наха эшаш хилча, из кхоачашде гІерта а дизза чакхдаккха а деза. Дег тІара баркал ала безам боагІа са бригадерча сай новкъосташта Аваклянц Юрий Мартиросовича, Шальнева Анна Михайловнана, Солнышкина Таисия Ивановнана, Сатарова Хадижана, балха професси Іомаеи къахьегам дукхабезеи, наьха духьа яха со Іомаяьча кхычарна. Се депутаталла хоржаш хилча, сайца уж а хоржаш санна хеталу сона. Сай балха а вахара а дерригa дешаш къестадеча хана царца дага ма ювлий со. Цар деча новкъостало низ тел сона, ІадолаІаь гІулакх толаме чакхдаргхиларах бІуболийт.

В. АЛАЕВ.

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТ

«Дзаурова Османа Тамари — Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен педагогически института студентка я 1969 шера дениз. Из укхаза деша еча гІоне «дикеи» «тІехдикеи» дешаш хьайоагІа из. Шийна гІадилла моллагІа общественни гІулакх бокъонца кхоачашдеш, шийгара а ший новкъосташкара а доагІар дизза хьадехаш новкъост я Дзаурова»... Уж могІараш да института ректора кулг яздаьча Тамарена еннача характеристика тІара. Бакъда характеристика мел йоккха яаьяьяле а саг веррига ший оамалашца, уйлашца, гІулакхашца хьахьокха могаргдац цуна.

Фу дувца, фу ала йиш я хІанз мара 22 шу ца даьннача йоІах. Цул совгІа Тамаре шийга ладийгІача а: Ленински комсомоле яха ди, школа чакхъяьккхари институте деша яри мара кхы белгалдаккха мегаргдолаш Іа яха хІама дац цун вахаре.

Дукха къамаьл хилар са цун новкъостащца, хьехархоща, из дика йоазаш болча нахаца Тамарех лаьца.

— Эздел долаш, моллагІа ше тІалаьца гІулакх кхоачашдеш, художественни самодеятельность дукха езаш саг я Тамари ший новкъостий санна. хІаьта царна юкъе из белгалъеш цхьа ший тайпарча кулгоамалла хьахьекхар шедох ала веннар сона къамаьл деш хиннача исторически факультета декана заместитела Е. Б. Григорьева. — Цхьа чура низ, шийна моллагІа а карагІдаргда аьнна бІубенна хилар, — аьнна чакхдаьккхар цо ший къамаьл.

Цу дийнахь Тамаре дешаш йолча шоллагІча курса «А» группа КПСС историе экзамен дІалуш яр. Аудиторе хьачуяьлар юкъерча дегІара, шийга говча тайпара баьзкъа тІадувха йоІ. Юхь сийрдйоаккхаш, бакъда кІезиг-дукха эхь хеташо лар цун елакъажар.

— Дзаурова... Тамара... Хьяэца билет. МалагІа номер я? ИттлагІа? Дика да. Программа хьа а нийце дІа гІехьашка латтача историа тІа Іоха.

Программана сабаре ший моттиге йода Тамари. Цlена каьхата лист хьалхашка Іо а йилле уйла ю. Дукха ягІац из иштта уйла еш, чехкка дІаяздe йоалалу билетах дола жоп. — Массехк минот ялалехьа йоалл. Корта хьал а айбе гІадьяхарца доккха са доаккх, тІаккха юха елакъаж. Кхетадеш да из экзамен цо халагІъярех ца лоархІалга.

ХьатІакхоач Тамаре аргІа. ТІахьежача из сагота яц аьнна хеталой а дог детталу йиІий хьехархочоа дІатІайодаш. Из холуш дар цун цІийеннача басилгех, хьеххадеча кулгех. Цхьабакъда нийсса, ца йохаш ек цун оаз. ЦхьоалагІча а шоллагІча а хаттара нийса жоп деннача Тамаре зачетни книжка тІа тІакхет кхы цхьаькха «тІехдика».

ГІалгІай къахьегама дезале яьй Тамари, да — механизатор, нана — цІен-нана. ТІой-Юртарча юкъерча школе дешаш хиннача йиІига дукха дезаденнад литература, истори.

Тамарена дагалаьттар кхоачашхиннад. Еррига уйла тІаяхийте Іомаду по Іилмаш, бакъда масса не корта истори лоархІаш я хІанз а. Цун хапарча саго ца деча тайпара дахоххІа теркам тІабахийте Іомаду: «Нохч-ГІалгІай АССР исторе очеркаш», «1893—1917 шерашкара Нохч-ГІалгІайчен пролетариата хьалхара ноахале», «Халкъа болама историена юкъера» яха а кхыдола а книжкаш. Хала дар аьнна, кІаьдлуш, оттар аьнна юхатІехьашка йоалаш оамал яц Тамаре, нагахьа из дешарца дувзадения дале хІаьта а.

Цхьабакъда книжкаш тІа ягІарал совгІа кхы оагІонаш а я студенткай вахаре. Литература, искусство, таханарча вай вахарера цхьаццa дешаш хул из ший новкъостащца дувцаш.

Нахаца сиха дІаувш а цар лоархІаш а саг из йолга сона гучадаьлар экзамен дІаенна хьаараяьлча студенташа цунца го бича. Из са уйла чІоагІъелар Тамарецa аз къамаьл даьчул тІехьагІа.

— Тамари, мишта хийтар хьона пединститута коллективо хье Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттайича аьнна дІахезача? — хоатт аз.

— Цкъарчоа цецъяьлар, тІаккха кхераялар, — могаргдий-те сона новкъостий тешам ца боабеш къахьега?

— ХІаьта группана, дашта фу кхаъ хилар цу хоамах?

— Уж берригаш чІоагІа раьза хилар, массане даькъала ювцар. Бакъда лоархІаергий-хьогІ декхарех?

Шеко яц Тамари депутата сийлахь декхарех бокъонца лоархІаергхилар. Цунна тешал деш да, дІаьха деце а, цун гІоза къахьегамхочуя вахар.

В. ЕЛФИМОВ,

«За педагогические кадры» яхача газета редактор.

БЕРРИГА НИЗ—БОЛХ ТОАБАРА

Тха совхоза партийни организаце хІанз ший беррига низ КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра тІабахийтаб. Из гІулакх аьттув болаш чакхдаккха йиш хургъяц, нагахьа санна коллективера хІара саг парте яьча решеней чулоацам кІоарга бовзаш ца хуле. Из гІулакх Іалашде дезараш коммунисташ ба, хІаьта цар из дика кхетадеш а да.

Парте съезд болх бе йолаеннача деношке доладелар тхо цун документаш наха дІадовзийта, къаьстта чІоагІа теркам тІабахийта Іомайир боахама къахьегамхоша КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева доклади пхе шера планах йола Директиваши. Съезда материалаш наха дІайовзийташ, царех лаьца лекцеш, беседаш, докладаш еш хиннав боахамера 86 коммунисти парте воаца активисти. Цхьа ди дІадахийталац цар отделенешка, бригадашка, хьайбай фермашка къахьегачарна парте дош дІадовзийта ца болхаш. Шоашта тІадилла гІулакх тешшаме кхоачашду тха политинформатораша ин. Г. И. Бибикова, А. М. Мишустина, М. С. Шамурзаева, кхычар.

Балха гІулакха нах дукхагІа гуллача дІа а ухаш къахьегамхошта юкъе боккха кхетама болх лелабу тха партийни организаце говзагІа болча агитатораша ин. В. Висимбаева, Х. Гачаева, А. Бекмурзаева.

Къахьегамхой уйла дика тІаозаши цар творчески хьинар оарцагІдоахаши я лектораша И. Д. Рябова, Я. Ю. Шамурзаева, кхычар еша лекцеш, ю беседаши докладаши.

КПСС XXIV съезда решенеша совхоза кхаш леладерийи фермай болхлойи политически сакхетам чІоагІа лакхбаьб, денна лакхлуш латт цар къахьегама овсарле, шоай болх беркатегІа хилийта гІерт. Масал доаладергда аз.

Съезд болх бе йолаеннача деношка гІулакхаш дика долаш яцар тха коллектив. ТІаийца декхараш меттел паччахьалкхен заданеш а кхоачаш ца еш дисадар тхо. Цох тхона боагІа а боагІаш чІоагІа бехк а бир. Хьайбай боахама шоаш соахк лерттІа йоакхо яь хиннаяларе цу хьале гІулакх кхоачаргдоацилга ховш дар совхоза коммунисташта. Цудухьа чІоагІа оарцагІбаьлар уж хьайбай продуктивность лакхъяра, доахан дикагІа доажа а деш царна лоаттаду гІулакх тоадара, хьайбаш леладерий къахьегам нийса вІаштІехьбаккхара. Дукха щура дІаухийтар боахаме чурча гІулакхашта. Техкача гучадаьлар из сов йоаеш хиннилга, цун хьоанал лохъергйола гІулакхаш леладаьлга. Уж кхоачамбоацараш хиннача участкашка болх беш хиннача коммунисташта бехк бир, хІаьта цхьацайолча моттигашка балхах дика йоалаш бараш хьожабир.

Цу дерригне доккхий хувцамаш хулийташ дола хьалаш Іалашдир. Апрель бетта план тІехкхоачашъе аьттув баьлар тха. Май бетта оаха лаьрхІача ах шера план кхоачашъяра юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа 6360 килограмм шура йоахка езар боахама, январь бетта йохкаш хиннар 4 эзар килограмм мара яцар, хІаьта май бутт юкъе кхоачача хана йохкар 7 эзар килограммал совгІа хилар. ХІанз пхе бетта балха итогаш яьй фермашка. Хьахинначох гуш да укх деношка ах шера план кхоачашъярах тха хьайбаш леладераша хоам бергхилар.

Цхьабакъда цу хувцамех кхоачам хинна Іеш бац парткома членаш а коммунисташ а. Хьайбай боахамера хьал каст-каста дувц парткома заседанешка, собранешка. ХІана хьайбашта шортта доакъар хилийтара теркоеш да тхо. Укх шера коммунистий инициативагІа лийрхІачул дуккха дукхагІа дІайийра доакъара лаьрхІа тайп-тайпара баьцаш, хІаьта планах вІалла лаьрхІа боаца кен а 107 гектара тІа бийнаб, лийрхІачул 105 гектар дукхагІа йийнай люцерна.

Хьайбай боахамера гІулакхаш тоадаларо тхо тешаду тІаийца социалистически декхараш оахош толамца тІехкхоачашдергхиларах. ХІаьта укх шера заданел совгІа 500 центнер дулх, 500 центнер шура йохка лаьрхІад совхоза фермай коллективаша.

КПСС XXIV съезде белгалдаьккхад дІахо йолача хана а юрта боахама къахьегамхой керттера декхар ялат дукхагІа кхеделгеи из планал совгІа Даьхенга дохкалгеи хилар. Цудухьа пятилетка хьалхарча шера планал совгІа дохка лаьрхІад оаха 2800 центнер ялат, дерригa кхеде дезар 8000 центнер долча.

Балхаш дика вІаштІехьдаьха дІа а доладаь ханнахьа дІайийра тха кхашка бІаьсти юв культураш. ХІаьта ялат дукхагІа чудара хьажкІаши дугеи лаьрхІа хинначул 250 гектар дукхагІа йийра.

Уж балхаш чакхдоахача юкъа чІоагІа тІахьожам лоаттабир совхоза администрацеи партийни организацеи уж лакха дикал йолаши ханнахьеи леладой хьожаш. Кхычарна хьокхам телаши денна шоай производственни декхараш тІехкхоачашдеши хьабоагІа коммунисташ, механизатораш Дубаев Ваха, Магомадов Мусаип, кхыбараш.

ХІанз сиха дегІайоагІаш латт тха кхашкара культураш. Эшача хий тохаш, оасар деш, кхыдола балхаш деш ба механизатораш.

Керда хьувкъам чуэцара хьалхе кийчо еш хиннача тха механизатораша хІанзале мел эшар даь дІаоттаяьй еррига комбайнаш, кийчъяь латт тІехьатосса инвентарь а.

Цхьан дешаца аьлча, шоашкара кхы гІалат ца доалийташ пятилетка хьалхара шу чакхдаккхара тІагІертта къахьегаш ба боахама коммунисташ, беррига къахьегамхой. Цар шоай низ кхобергбац КПСС XXIV съезда решенеш вахаре а кхухьаш Даьхен рузкъа совдаккхара.

Х. БАУДИНОВ,

«Гудермесский» совхоза парткома секретарь.

МАГАДАНСКИ ОБЛАСТЬ. Москвичаша дІадоладаьр хьалхоаш дукха нах нийсбеннаб Колыма предприятей коллективашта юкъе. Шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача яхье эттаб Фрунзе цІерагІча приска дошувдоахараш. ИйсалагІча пятилетка хьалхарча шера дошув дІалуш ба уж хІанз паччахьалкхенга.

СУРТА ТІА: приска драга ший «дошо» болх бе йолаеннай.

С. БЕЛЯЕВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Къахьегама ветераний слет

Укх деношка Шелковской районни культура ЦІа кхалнаха, къахьегама ветеранаша хьалдизадар. Царца бар дуккхача шерашка колхозашка, совхозашка, предприятешка, культура учрежденешка беркате къахьийгараш.

Къахьегама ветераний слет района къахьегача кхалнаха КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча дакъа лацара хетаяь яр. БоккхагІчарца цхьана укхаза бийхабар производстве хьалха латта къона бараш а.

Цига гулбенначарга дІайха моаршал хоатташ къамаьл дир КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара Г. Г. Самарске.

КъоаноІ цІерагІа къамаьл дир цо баркал аьлар дуккхача хана вай Даьхен рузкъа совдаккхара хьинар ца кходеш къахьийгачарна, КПСС XXIV съезда решенеши районо тІаийца социалистически декхараши кхоачашдара де дезарех дийцар.

Шоашта иразе вахар хьакхолларах, Даьхе езаш шоаш хьалкхебарах ветеранашта доккха баркал аьлар СССР Лакхехьарча Совета депутата, «Путь к коммунизму» яхача колхоза трактористка Белоненко Валентинас, комсомолка Баглик Надяс, доярка Анохина Нинас.

района къаьнагІйолча хьехархочо Петрищева Надежда Федоровнас. Цо белгалдаьккхар къахьегача саа, вай мехка чІоагІа сий делга, партеи правительстваи цар деналерча гІулакхий бокхха мах белга.

Слете гулбеннараша района кхалнахага КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча хьинаре дакъа лацара тІахьехаш кхайкарал дир.

Е. ФАРНИЕВА.

«Хи йисте». С. Хакиева фотоэтюд

БЕРИЙ АХКА

ДУКХАЕЗАЧА ЛАГЕРЕ

Аатуры яхача юрта улл берашта дукхаезаенна «Тоатолг» яха пионерий лагерь. Укхаза салоIаш да 360 бер. Торговлеи потребкооперацеи болх беча наьха бераш да уж.

Бераашта мел эша хьалаш Iалашдаьд лагере. Цига да спортивни, истолаш тIара тайп-тайпара ловзараш. Кинозале хьокх кинофильмаш, художественни самодеятельноста концерташ утттаду. Бераша походаш ю хозача моттигашка, экскурсешка ух.

Деррига а укх аьхки укхаза салоIаш хургда 1100 бер.

С. ВОРОНИН.

* * *

ФОРДА ТIА БАХА БОКЪО ЯЬККХАЙ

Эггара сакъердамегIа дIахьоргьа ахкан каникулаш Назранерча № 1 йолча школа шийтта кIаьнко. Сцена тIа къахьийга яьккхай цар из бокъо.

Ши шу гаргга ха мера яц цар вайнаьха халхар Iомадаь. Цхьабакъда халха дика боал уж.

Дукха ха йоаццаш республике хиннача къажаре хьалхара моттиг а яьккха цIадаьхкар бераш. Из бахьан долаш Iаьржача форда йисте бутт баккха путевка еннай цу эIамигача халхархой коллективене.

М. КАРАЕВ.

* * *

ЛОАМАН ФЕГА...

Старогрозненски мехкдатахой, «Электроприбор», «Трачсмаш» заводий кхыча предприятей болхлой хилар укх деношка пионерий лагере долха шоай бераш чакъедоахаш. Сержень-Юрта хий йисте уллача «Спутнике» хьалхарча сезоне салаIа дахар ши бIаь гаргга бер.

— Укхаза салоIараштa хургда керда фо, чаме доар. Лоамий наькъешка гIолла сакъердаме походаш ергья, — яхаш дувц пионерий лагера начальника Задорожная Зинаида Ивановнас.

Ахка чакхдалалехь цига салоIаргда 870 пионерой дешархочой.

А. ТИЩЕНКО.

* * *

САКЪЕРДАМЕ ДIАХЬОРГЬЯ ХА

Деррига бераш хургдац каникулех лагерашка салоIаш. Цхьадараш юрташка е кхыча городашка шоай гаргара нах болча гIоргда, вожаш шоай коашка салоIаш хургда.

Дика кийчо хьй цу деша № 11 йолча школа дешархоша. Шоаш дешара цIахецалехь № 5 йолча домоуправлене чуйоагIа цIен хьалхашкара майдаш цхьалха йоахаш, уж цIенъеш ши субботник дир цар. Цул тIехьагIа цIагIа дусача берий список а оттаяь собрани йир. Массаза раьза хинна тIаийцар 4 класса дешархочо Голиков Бориса «Тха доттагI» яха пенгазет арахеца аьнна енна предложени.

Цу тIа дувцаргда Советски Эскаре гIулакх деш болча шоай боккхагIболча новкъостех, балха цIи хезача нахах. Къаьстта дийцар дешархоша пенсионерий дош а.

Массане цIераш белгал а яь царна цахаддаш тIо де лаьрхIар.

Иштта салаIари пайдане гIу лакхеш дари вIаши дувзаш хургда берий каникулаш.

В. ИГНАТЕНКО.

ФУТБОЛ

ТАБЛИЦА

«А» класса II группа III подгруппа СССР чемпионат 1971 шера 8 июне.

Командаш	Лайзаб	Котбаьннаб	Цхьакка кот ца воадаш	Ийшаб	Бургаш	Общи счет
1. «Автомобилист» (Н)	10	9	1	0	20—4	19
2. «Корд» (Б).	9	4	5	0	10—2	13
3. «Кубань» (Кс).	10	5	3	2	12—6	13
4. «Дружба» (Мк).	10	5	2	3	12—4	12
5. «Волга» (Гр.)	9	5	2	2	9—6	12
6. «Волга» (Чл.)	9	5	1	3	15—8	12
7. «Машук» (П.)	10	4	3	3	10—8	11
8. «Сталь» (В.)	10	4	3	3	9—10	11
9. «Спартак» (Й-О.)	9	3	3	3	9—5	10
10. «Динамо» (Ст).	10	3	4	3	7—10	10
11. «Ширак» (Л.)	10	5	1	4	9—10	9
12. «Торпедо» (Тч.)	10	3	3	4	6—8	9
13. «Терек» (Гз.)	10	2	4	4	5—7	8
14. «Энергия» (Ч.)	9	2	4	3	5—9	8
15. «Урал» (Эл.)	10	3	2	5	7—14	8
16. «Лори» (Кр.)	10	2	3	5	8—10	7
17. «Торпедо» (Тл.)	9	2	2	5	4—9	6
18. «Динамо» (Мх.)	10	0	6	4	3—10	6
19. «Сокол» (Ср.)	9	2	1	6	4—16	5
20. «Химик» (Д.)	9	1	1	7	8—10	3

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ИНФЕКЦИОННИ ЛАЗАРАШИ ДОГИ

Дунен тIара саг коравоагIаргвий-хьогI инфекционни лазарех цхьаккха тайпа ца хулаш? Бераш долча хана корь, хьер, скарлатина яха лазараш хул вайна, доккхий хилча каст-каста грипп, ангина хул.

Уж лазараш дукххачарна атта хет, башха кхераме хетац — 7—10 ди даьлча вийрза а вийрзе дIавода! Цхьабакъда, кхераме да цар дIаьха «цIог», ослажненеш, къаьстта а дега хIама тохараш. Уж я тахан медицински Iилмай кандидата НОННА АНДРЕЕВНА АБРАМОВАС ювцараш а.

«Ангина хилча къамаргаш лаз, чен хилча шорташ лаз, хIаьта дегага дIакхача гаьна а да?» ала тарлу. Цхьабакъда, гIулакх миштад аьлча, лазар кхийтта моттиг миччахьа яле а, цигара микробаш атта цIийх дIакхета а цуица дег чу яха а тарлу. Цул тIехьагIа цар, цу чу е моллагIча кхыча органа чу «сайца а сайце», лазараш хьеду.

Цхьабакъда дукхагIа зе далара бехке сел ерригаш а микроорганизмаш шоаш а яц, иштта цIийво шийца кхестаеши детах лазар тохаши дола цар дохьажаш (токсинаш) да. Даим мухъ тIалаттандаь хила а мег цунна сов чIоагIа хало хилар. Дукха цIий чакхдоал дег чу гIолла, цудухьа микробийи вирусии токсинийи шерра торо хул цун мазгех — керттера болх беш — мчашка гIелла цIий «лехкаш» долча пхьида мазаех (миокард); вIашагIдувзадолийтача мазаех — пхьида хьоасташта юккъе гIолла долх уж; дега чухе дIалаьцца доаллача чIорах — эндокардах, юххера а, цун тIагIоллaрча чIорах — перикардах тоссаялара.

Вовзаш волча терапевта СССР медицински Iилмай Академе академика профессора В. Х. Василенкос йоах, моллагIча инфекционни лазаро, моллагIча возбудитело хьоадаь из дале а, миокардита осложнени яла тарлу. Москве, Ленинграде, Риге Iилмахоша тохкам баьб ангина долаш болча унахой йоккхийча группашта, хIаьта царех аханел совгIа барашкара корадаьд дег чу хинна хувцамаш, хIаьта царех 10—15 процент барий дега чу лазар доладенна хиннад.

Миокардит дегIайоагIача дукха дакъа лоац иштта аллергияс а — организм сов атта хIама Iаткъаш хиларо. Ишта моттигаш нийсъеннача хьалашка механизм кхы а чоалханегIа хул — организмана чуяьннача, цунна холуш йолча хIамо лораялара цхьацца хIамаш леладу — антителаш хьахила долалу. Нагахьа санна дIахо а уж иштта вIашдухьалъуетташ хуле, арахьара чуяьнна хIама цу ханале кийчденна даьннача антителашта тIаIоттталу — тIаккха уж вIашка а кхохкалий, дега пхьида чу лазар хьоале тарлу. ДукхагIа йолча миокардитех хозахета яккхаш инфекционно-аллергически аьле цIи.

Из лазар хьара дукххаза а новкъостал ду физически сов хало тIаяхийтаро, но сих ма дой лела цIий, цудухьа, зуламера хIамаш массазарчу дукхагIа йолх пхьида чу. «Ура леллашехьа» а грипп теккачул тIехьагIа каст-каста цамогаш хул дог — лоро шийна вижа алла баь хьехам кхоачашбац саго, физически сов низ тIабохийт шийн гIоарал лайнача организмана. ТIаккха цунна бекхам бу — миокард. ДагавоагIа 18 шу даьнна хинна спортсмен П. Грипп кхийтта цамогаш ше воллашехьа а, шоай команда кIалхаръяккха ше лекхарийла а лоархIаш, хоккейни матче вахав из. Цу эIамигалах бала хиннаб — массехк кIира даьккхад эIамигача саго больнице, хIаьта шин шера спорта юкъера а ваьнав.

Инфекционни лазар дIадаьнна дукха ха яьлалехьа гучалехийт миокардито шийн юххьанцара белгалонаш: дегага лазар увтт, сеца а сецаш бу цо болх, кхыметтел цхьа бахьан а физически хало тIаяхийтача, никъ бича, лагIаш тIа гIолла урагIвахача — са ца а доаккхалуш вус.

Шийн тайпарча цхьан стрептококко — гемолитически стрептококко — хьоадеш дола ангина дIадаьнначул тIехьагIа дегIадоагIа кхы тайпа, чоалханегIа дола лазар — ревматизм. Цо а лазар тох, керттерча даькъе, дега. цхьабакъда, унахцIена дитац хоттамаш, цIока, морд, мааш. Ревмокардит хиннача хана каст-каста лазара юкъеоза тарлу лакеш а — тIаккха хул дега зйп.

Ангина, грипп, скарлатина дIадаьннад, саг вийрзар морг ва. Ишта сатийна хиларо цкъаза Iехаву, цул тIехьага 2—3 кIира ма даьллинге а, ревмокардит долалу. Нагахьа санна из чIоагIа Iаткъаш хуле, унахо цу сахьате лора тIа а гIой, шийн ханнахьа дарба дайта волалу; хIаьта лазар къаьгга хьагуш доацаш, «гIийло» хилча, из гаьна доалийт, тIаккха цуица къовсам лоаттабе халагIа хул.

ДIаьхдалийта лазараш доахк дукххача наьха организма чу, царех цхьадараш — тонзиллит, вожаш — гайморит, кхоалагIдараш — холецистит, и. кх. дI. Цар меттел, дукха «кIаьдагIа» долча а лазараша (чурча лерга хинна хронически воспалени е багара гранулемаш) вочa оагIорахьара Iоаткъам бе тарлу дега. Цу юкъюкъерча моттигашкарча човнашка а яхаш ма хулий стрептококкаши кхыйола зуламе микробаши.

ТIаккха цу дерригача кхерамех вай кер чура керттера «двигатель» тешшаме дика фу даь лораергья? Эггара дикагIа йола профилактика — халагIа долча моллагIча лазара шийн ханнахьа, чIоагIа дарба дар. Уж чIоагIдала доладеннача хана метта вижа аллар чIоагIа лоархIаме да, хIаьта керттера кхерам дIабаьннача хана — кIезиг-кIезиген чIоагIа лоралуши низ тIабахийтар. Пайдана да яйто упражненеш яр, хердача фега дукхагIа хилар.

ДукхагIча хана дега лазар ца кхетийта вIаштIехьлоал хронически тонзиллит долча хана миндалинаш шоай ханнахьа дIаяхарца, дерга чу пломба йоттийтарца, е гайморита сихха дарба де доладарца. Цкъаза цу миндалинащта промываи йича, тайп-тайпара молхаш мийлача, физиотерапех чакхваьлча кхоачам хулаш а йоагIа ханаш. Цу доллача хIамашта специалистаца дагадовла деза.

Массаза бакъ хулаш хьадоагIа бакъахьарча оагIорахьа дегI чIоагIдарои физически культуран организма низ чIоагIбелга, цунца цхьана инфекционни лазараши цар осложненеши ца хилийтара новкъостал а ду.

(Санитарни просвещене Центральни Iилма-тохкама институт).

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

СОВЕТСКИ IИЛМАИ КУЛЬТУРАИ ЦIА

ПРАГА. (АПН—Прагапресс). Укх деношка Праге хьадийллад советски Iилмаи культураи ЦIа. Цунна дIаеннай Вацлавски майдапега хоза здани. Шен директора К. И. Тупицина дувц:

— Праге бахача нахаи столица хьаьшаштеи советски Iилма а культура а массе оагIорахьара йовзийтара ерригa тороиаш хургья тха. ШагIа кийчъеш я йоккха конференц-зал, кино зал, выставкай помещенеш, ши библиотека цар чу хургда ерригача знанеи эрсий меттала дола дукха литература, хIаьта иштта фонотека, эрсий мотт Iомабераштa эша тайп-тайпара йола пособеш. Нагахьа санна библиотеке веначоа шийна эша книжка ца корадоагIе, тIаккха цун из язде йиш хургья библиотекашта юкъерча абонентагIа Советски Союза эггара йоккхагIа йолча книгохранилищашкара.

Шен балха программа тIа да СССР — Чехословаки яхача доттагIлен обществай членаш Советски Союзера боагIача хьаьшашца вIашагIкхетар, тематически сайренаш яр, концерташ уттадар, лекцеш ешар.

Шено шийн болх дIаболабергба советски метрополитена хетаяь дукхха тематически сайренаш еш. Шийн бахьан доацаш дац иштта йола тема харжар: хIанз Праге СССР технически новкъостал а деш метро хьалъеш латт. Праге бахача наха чIоагIа дика хет из еш. Цудухьа Шен безам ба царна цIи хеза московски лаьттан кIалхара никъ дIабовзийта.

КНИЖКАШ МАССАНАХЬА А АРАДОАХ

БУДАПЕШТ. (АПН — Будапресс). Беркате вIаши гIулакхаш леладу Венгреи СССР-еи издательстваша. Хан-ханнахьа творчески планех йола консультацеш ю, вIаши рукописаш йовзийт. Советий мехка арадувлача литература списка тIа бIаьш йола венгерски авторий произведенеш я. Цар юкъара тираж укх тIеххьарча 26 шера 28 миллион экземплярал дукхагIа хиннай. Масала, Шандор Петефе стихотворений сборник дукххача советски халкъий меттала 42 изданегIа арадаьннад. ТIа-тIа дукхагIа арадоах ВНР хIанзарча авторий книжкаш.

ХIаьта мохк мукъабаьнначул тIехьагIа венгерски читателий йиш хилар советски литература эггара дикага йола произведенеш йовза. Республика издательстваша дунен 40 совгIа долча метталара переводаш арайоах, цу списка тIа эггара хьалхарча моттиге латт эрсийи советски автораш. 1945 шера деиз 1970 шерага кхаччалца йолча хана венгерски меттала цар 1800 произведени 20 миллион экземпляр тираж йолаш араяьхай.

Дукха ха йоаццаш Будапеште кулгаш яздаьд 1971 — 1972 шерашка шин мехка издательски балха кооперировани ярах долча протокола. Цу протоколагIа актуальни экономически политически темай брошюраш, Iилмаи художественни литература произведенеш араяха лерхI. Шерлургда полиграфически книжкай торговлеи предприятешта юкъера бувзамаш.

СВИШТОВА ТЕМПАШ

СОФИЯ. (АПН — «СОФИЯ — пресса). Дукха ха йоаццаш советски баржаша хIанз хьалъеш латтача свиштовски химкомбината порте Iобоассабяв эггара хьалха бена 10 эзар тонн дика донбасски кIор. Предприяте теплоцентрала байта ба из. ХIанз ТЭЦ-а 60 меговатт мошность йола хьалхара турбогруппа болх беш я. БКП Х съезда хьаеллаш болх бе йолаялийтар кхы цхьаькха объект а — аьшка хIамаш мукх ца чийта хий доаккха цех. Штапельни тай дергдола завод хьалъеча майдане чIоагIа балхаш ду «Свилоза» яха керда тайпа искусственни тай дергдола цех болх бе йолаялийтар кийчъеш а.

Дунай йисте хьалъеш йола керда химически комбинат шийн биззача низагIа болх бе йолаялийтача цунах Европе эггара йоккхагIъярех йола искусственни хьоасеи целлюлозеи арахеца предприяти хургья.

СИЙЛАХЬ-ВОККХАЧА АСТРОНОМАХ ДОЛА КИНОЛЕНТА

ВАРШАВА. (АПН — Интерпресс). Режиссераш ПетельскийгIар Эвеи Чеславеи «Коперник» яха фильм даккха болабеннаб. 1973 шера 500 шу доал сийлахь-воккха польски астроном ваь. Цунна хетадаь деш да из кинолента. Из отталераша яхачох, Iилмахочун биографи ювцаш дола кинодувцар хинна Iергдац картина. Цун вахара йоккх и й ч е и драматически событеех дола паргIата дувцар хургда из. Шийн ханарча нахал духовно бIаьшерашка хьалха ваьнна хинна саг бIаргагургва зрителашта. Къонача Iилмахочун уйлаш, дагалаьттараш, открытеш хьахьокхаргья XV бIаь шу чаккдоалаш хиннача Къилбаседа Польше вахара исторически фоне.

Лента хьадара болх дIаболабалехь режиссераш Коперник лийнача моттигашка хьажа баха хилар. дукха материал гулйир, хIанзалца йисача къаьнарча гIишлонашка хьежар. ХIанз кийчъеш я декорацей макеташи реквизити. Доазол дехьарча кинофирмашца переговораш ю. Кино деча юкъе дакъа лоацаш хила шийна безам болга хьахайтад ДЕФА (ГДР) студе, итальянски югославски кинопродюсераша.

ЭЛЕКТРОНИИ ФАБРИКАШ

БУХАРЕСТ. (АПН соб. корр) Шерагара-шерага дукхагIа хьаю социалистически Румыне электроэнерги. ДIадахача шера 35 миллиард киловатт-сахьат яьккхар из, 1965 шера яьккхачул шозза гаргга дукхагIа. АПН корреспондентаца къамаьл деш СРР энергетически промышленноста министра Октовян Грозас аьлар:

— Энергетически мощносташ лакхъеча доккха новкъостал ду тхона цу даькъе йоккха опыт йолча Советски Союзо. ХIанз румынски советски специалисташа Деве хьалъеш я 840 мегаватт мощноста йола ГЭС. Шера миллиард киловатт-сахьат совгIа электроэнерги йоаккхаргья цо, бешта аьлча дунен шоллагIа тIом болабалале берригача мехка йоаккхаш хиннaчул дукха а дукхагIа. ШоллагIча гIишлонна — Дунай тIа еш йолча «Аьшка наIараш» яхача гидростанцена СССР кхоъ гидроагрегат оттаьй хIараяв 178 эзар киловатт а йолаш. Румыне вож кхоъ хьалъяй советски технически документацегIа. Укх шера СССР технически новкъостал а деш СРР хьалъе йолаергья эггара хьалхара электростанци.

Ф. АНГЕЛИ.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Дукха ха йоаццаш Октябрьски революце орден еннача Владимир Ильича цIерагIча Ново-Бакински мехкдаьтта чакхдоахача заводо хьалхарча деношке а деиз бIубенна дIайолаяьй керда пятилетка. Шу доладелча деиз планал совгIа бIаьш эзараш сома маьха мехкдаьтта продукташ арахийцай цо. Из толам баьккхаб болх беш йолча оборудованех кхетамца пайда эцар бахьан долаш.

Балха юкъейоалаяьй управлене автоматизированни система. ХIанз а тIехь заводе информационно - вычислительни центре тIахьожам лоаттабу ерригача установкай балха, кхоачашду цхьадола бухгалтерски учета декхараш а, кхыдола балхаш а.

СУРТА ТIА: центральни диспетчерски пункте. Инженер Найля Кязимован техник Мурсал Гаджиеви информаци йоашхаш ба.

Ю. РАХИЛЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

ИЮЛЬ БЕТТА ЧОТАХ

Старогрозненски бурув тохара балхий управлене хьалха латт бурувдетта мастер Б. Ф. Попов керте латта бригада. № 66 йолча скважинана цо тоха бурув 2500 метр кIоаргденнад. хIанзлехьа кхоачашъяьй цо бурув тохара ах шера задани. Ер бутт чакхбалалехьа планал совгIа бригада тохаргда итташ метраш бурув.

* * *

Шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегача Грозненски бурув тохара управлене бригадаша довха толамаш денгара денга лакхагIа хул. Укх шера хьалхара моттиг дIахецац бурувдетта мастер В. Зеленцов керте латтача бригада. Правобережнерча № 120 йолча скважинана 5500 метр бурув тоха дезаш я из. Чоалханерча геологически хьалашка хIанзлехьа теха бурув 2850 метр я. Ах шера заданел совгIа теха бурув 200 метр я.

М. ЛЕВИН.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш моркаш а йолаш, ди чакхдоалаш цхьаццайолча моттигашка юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди з къувкъаш, малхбоалехьара гIийло. гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 26—31, Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. 11 июнера 14 июне кхаччалца кIезиг-дукха моркаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоацаш а йоацаш, хьалхарча юкъагIа къулбехьарча районашка ди а къувкъаш, къулба-малхбоалехьара гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 12—17, деношка 27—32 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

СОВГIАТАШ ДIАДЕННАД

МалгIабика Серго Орджоникидзе цIерагIча нахах йиззача клубе массехк шера цхьатарра шоай балха лакха толамаш доахаш къахьийгача юртбоахама болхлошта правительственни совгIаташ далара хетаяь торжественни собрани хилар.

Юртбоахам дегIабоалабара шерагара-шерага къахьегама хьокхамаш лакхдеш хьинар кхо па деш къахьегарах ялат кхедераштеи хьайбаш леладераштеи 21 сага правительственни лакха совгIаташ делар.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара Х. Х. Бокова СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Ингушский» совхоза доярка Кортоева Дауда Аннайна Ленина орден елар.

Октябрьски революце орден елар «Кавказ» колхоза тракториста Ковяров Константин Артемовича.

Пхе сага Къахьегама ЦIеча Байракха орденаш елар. Иштта, «Ингушский» совхоза тракториста Солтукиева Науруза Берсана. «Ингушский» совхоза доярка Кортоева Хасолта Дибхана, «Кавказ» колхоза комбайнера Головашев Михаил Васильевича, кхычарна.

БархI саг «Знак почета» орденаца белгалваьккхар. Царна юкъе ба Ачалкхерча юрта Совета исполкома председатель Беков Госи Сосыркъа. «Кавказ» колхоза ферма заведующи Мезин Николай Павлович, «Ингушский» совхоза болхло Мержоев Израила Махьмадгири, «Ингушский» совхоза хьакхарч лелаер Стариченко Надежда Тимофеевна, «Кавказ» колхоза жа Iу Муцагов Кадыр, кхыбараш.

«За трудовую доблесть» яха медаль елар шин сага, хIаьта «За трудовое отличие» яха медаль — виънена. Новкъоста Х. Х. Бокова дег тIара даькъала бийцар совгIаташ денараш, хIаьта Даьхен низ чIоагIбара кхы а хьинарегIа къахьегара уж тIахьийхар. СовгIаташ деннарий цIерагIа къамаьлаш дир ин. А. Д. Кортоевас, Н. П. Мезина, З. К. Киева, кхычар.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

Хьажа, ладувгIа

10 ИЮНЬ
ТЕЛЕВИДЕНИ:

10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта. Халкъа халхарий паччахьалкхен ансамблерча берий хореографически группах дола концерт — очерк. 10.50 — Дешархошта. «Майор Вихрь» яха художественни фильм (кхоалагIа сери). 12.10 — Эстрадни концерт Киевера передача. 12.40 — Кердадараш. 16.30 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 16.55 — Города Москван Ленинградски хоржама округа харжархой собрани. РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла оттаваьча кандидатаца невкъост Подгорнеца вIашагIкхетар. СССР паччахьалкхен академически Доккхача театрера трансляци. Трансляци йистеьлча концерт. 20.30 — «Ха», информационни программа. 21.00 — «Ше альпинисташ» яха телевизионни художественни фильм. 11-гIа 12-гIа 13-гIа сереш. 22.20 — Документальни фильмай кинозал.

РАДИО:

6.30 — Пятилетка къахьегама бIаьсти Юрта боахама болхлошта (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Атеистически кхетамца дешархой кхебар» яха беседа (нохчий меттала). 8.40 — Хачатуряна ашараш (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 15.30 — «Пятилеткана гIулакх деш юртара коммунисташ» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 15.45 — Партийни просвещене сетера дешара шера чтогаш. КПСС обкома пропаганди агитацеи отдела заведующе Латышева выступлени. 16.00 — Ашараш. 16.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.40 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.50 — Города Москван Ленинградски хоржама округа харжархой собрани. РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла оттаваьча кандидатаца невкъост Подгорнеца вIашагIкхетар. СССР Доккхача театрера трансляци.

11 ИЮНЬ
ТЕЛЕВИДЕНИ:

10.05—Кердадараш. 10.15—Берашта. Халкъа боахама карагIдийнарий выставка юннатий павильонерен къонача натуралистий центральни станцерен репортаж. 10.40 — Дешархошта. «Юнга со шхуны «Колумб» яха художественни фильм. 11.55 — «Жизнь прожита набело» яха телевизионни художественни фильм. 17.20 — Хоржамацта накъалолхаш Тха кандидаташ. (гIалгIай меттала). 17.30 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 17.55 — Города Москван Баумански хоржама округа харжархой собрани. РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла оттаваьча кандидатаца невкъост Брежневца вIашагIкхетар. Съезлий Кремлевски дворецера трансляци. Трансляци йистеьлча концерт. 22.25 — «Шаги в солнце» яха художественни фильм.

РАДИО:

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Партийни просвещене сетера дешара шера итогаш» яха беседа (гIалгIай меттала). 8.40 — Доакъар кийчлеча коммунисташ (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 15.45 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт. (нохчий меттала). 16.15 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета. 17.00 — «Аьттара лар» (эрсий меттала). 17.10 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.55 — Города Москван Баумански хоржама округа харжархой собрани. РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла оттаваьча кандидатаца невкъост Брежневца вIашагIкхетар.

Пропагандист Котиев Мурад

Наьсарен районе партийни дешара системерча дикагIа болча пропагандистех цаI ва Котиев Умалата Мурад — «40 лет Октября» совхоза керттера экономист.

Шин шера кулгалла до совхоза централни усадьберча политически школана. Цул тIехьагIа марксизма — ленинизма [illegible] школе политически экономи [illegible].

Нов. Котиева [illegible] хIоагIа [illegible] пропагандиста дехкар. Ше хьеца [illegible] барашта массаза а кIоаргеи чIоагIеи знанеш яла гIерт из.

Экономически политически дика знанеш а пропагандистски [illegible] опыт а я пропагандистски. ХIаьта а, хIара занятена лаьрхIе кийчлу из. ХургIолча занятие тема Iомаяьча хана пропагандиста [illegible] дешара литературах меттел, Маркса, Энгельса, Ленина произведенеш а, Коммунистически парте решенееш [illegible]. Цул тIехьагIа боккъала план [illegible].

Сакъердаме, массане а дахьа лоацаш, деша багIарий дукхагIа ха безам хулийташ я нов. Котиева занятеш. Цуа лекцеш массаза а чулоацам дика болаш, сакъердаме материалаш дукха йолаш хул, хIаьта дувцаш дола дешаш вахарца, коммунизм хьалъара декхарашца айхха дувз. Политически экономе моллагIа йола положени, определени, категори массаза а деша багIараша кхетаергIолаш, къоастам болаш, хьалда хул.

[illegible]

Занятеш методика [illegible] пропагандиста [illegible] дешархой. Дешаш дувцача хана хийца дакъа лоацаш боацача деша багIарашка къаьст-къаьста хаттараш дора цо, хьатIайоагIача занятена кийчле а къамаьл де а аьле хьайде задани лора. Укх дешара шера школе Iомаяьй социализма политэкономи. Нов. Котиева укх тайпара практически заданеш телар деша багIарашта: Iома а дий, занятешка хьадувца отделенерча, бригадерча боахама расчета белгалонех дола дош; къахьегама оасарле лакх[illegible] и кх. дI. Цу доллача хIама[illegible] деша багIарий знанеш кIоаргъяла новкъостал дора.

Политически экономе курс Iомаш чакхъяьнна школе КПСС XXIV съезда [illegible]. Деша багIарашта чIоагIа [illegible] съезда материалаш Iомаярца [illegible].

[illegible] цхьана деша багIараш кийчбир цо политически экономе ерригача курса экзаменаш дIаяла. Деша багIараша экзаменаш дика дIаялара мел эшар дора Мурада. Цо деша багIарашта дIадовзийтар экзаменаш дIалуча хана хьалхашка уттадергдола хаттараш, халагIа долча дешашта хетаяь консультацеш йир. Цу тайпара консультацеш йир боахама расчетен производства рентабельностей, капитализмерча прибавочни стоимоста, земельни рента, экономически кризисий, империализма колониальни система [illegible].

[illegible] деша багIарех дукха бараша хьинаре дакъа лоац общественни болх, политинформатораш, агитатораш ба, производстве дика толамаш боах. [illegible]

Н. СМИРНОВ.
[illegible] районни газета редактора заместитель.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-за «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.